Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 46 | Łódź, Poniedziałek, 23 lutego 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ו׳ אדר תרצ״א | № 46

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מיטוואך — א זיצונג פון סיים

וו א ר ש א, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) מיטוואך וועט פארקומען א זיצונג פון סיים. אויף דער טאג־ארדנונג — א רייה ווירט־שאפטליכע פראגען.

מארגען — דער אורטייל אינ׳ם טשענסטאכאווער פראצעס

ט ש ע נ ס ט א כ א וו, 22 (טעלעפאניש) היינט איז פארענדיגט געווארען דאס אויסהערען די עדות. דער לייטער פון אויספארשונגס־אמט, קאזלאווסקי, האט בעת זיין עדות זאגען אנגעהויבען צו כאראק־טעריזירען די פ. פ. ס. דער פערטיידיגער האט פראטעסטירט געגען די היסטארישע אפשאצונגען אבער דער פ־אקוראר האט זיך ארויסגעזאגט פאר ערלויבען איהם צו מאכען די דאזיגע אפשאצונגען, כדי צו כאראקטעריזירען די בעשולדיגטע און די אטמאספער אין וועלכער זיי האבען געווירקט.

מאנטאג נאכמיטאג וועלען אנהויבען רעדען די צדדים. דער אורטייל וועט ווארשיינליך ארויס־געטראגען ווערען דינסטאג.

צוזאמענפאר פון קליינהענדלער־פאריינען

שטעלט פעסט די קאטאסטראפאלע לאגע פון יודישען קליינהענדלער

וו א ר ש א, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין לאקאל פון שניידער־צעך (סע־נאטארסקא 29) איז פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פון די קליינהענדלער. ס׳זענען געקומען 160 דע־עגאטען פון 100 שטעט.

אין פרעזידיום זענען פון די לאדזער געווען פערטרעטען די ה״ה כארי און ראזענבערג. די לאדזער דעלעגאטען האבען קריטיקירט די צענט־ראל־פערוואלטונג הלמאי זי האט גארנישט געטון. די בעריכטען פון די קליינע שטעטלעך זענען גע־וועזען זעהר טרויעריגע. פון איבעראל הערט זיך א וועה־געשריי וועגען אונטערגאנג פון די קליינהענד־לער, וועלכע האבען נישט קיין אייגענע מיטלען און נישט די קלענסטע קרעדיטען.

ס׳איז בעשלאסען געווארען צו שיקען דע־לעגאציעס צו דער רעגירונג כדי צו אינטערווע־נירען וועגען א רייה ענינים (קרעדיט שטייערען א. א. וו.) דער צוזאמענפאהר האט זיך געשלאסען שפעט ביינאכט.

בלוטיגער צוזאמענשטויס

צווישען היטלעראווצעס און רייכסווער

ב ע ר ל י ן, 22 (ספ. טעל.) דא איז פאר־געקומען א בלוטיגער צוזאמענשטויס צווישען די היטלעראווצעס מיט׳ן רייכסווער. 9 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען.

32 טויטע, פיל פערוואונדעטע

ביי דער קאטאסטראפע אין עשווייל ער

ב ע ר ל י ן, 22 (ספ. טעל.) די צאהל קר־בנות ביים אויפרייס אין דעם קויהלען־גרוב עש־ווייל ער אין נארטבערג איז געשטיגען אויף 32. פיל פון די ארויסגעצויגענע זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

קאמיסיע פאר פאן־אייראפע

וועט היינט צוזאמענקומען אין פאריז

פ א ר י ז, 22 (ספ. טעל.) מאנטאג דארף זיך צוזאמענקומען די קאמיסיע וואס איז אויסגע־טיילט געווארען אין גענף פאר די ענינים פון פאן־אייראפע. די קאמיסיע וועט צווישען אנד. בע־טראכטען די פראגען ווי אזוי צו פערווענדען די רעזערווען פון תבואה, כדי אויף אזא אופן צו לינדערען דעם הערשענדען קריזיס.

די ערעפנונגס־רעדע וועט האלטען בריאן, אין דער קאנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען פאר־שטעהער פון 26 מלוכות.

קאלאנעל קיש און דוד יעלין

צוגאסט אין עבר־הירדן

יר ו ש ל י ם, 22. (יט״א טעלעגראפיש) קא־לאנעל קיש און דוד יעלין זענען ארויסגעפאהרען קיין אמאן די הויפט שטאט פון עבר הירדן. זיי וועלען דארט אויפגענומען ווערען דורך עמיר אבדולאה און זיין פאטער עקס קעניג הוסיין.

געשטארבען דער אגודה־פיהרער אליהו יוסף קירשברוין

וו א ר ש א, 22 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) היינט האלב 4 פארטאג איז גע־שטארבען דער פיהרער פון דער אגודה געוועזענער דעפ. אלי יוסף קירשברוין. דער פערשטארבענער, וועלכער איז אלט געווען 49 יאהר, האט געקרענקט אויפ׳ן הארץ און האט אויך לעצטענס בעקומען א אק. ביז די לעצטע מינוטען פון זיין לעבען האט ער נישט פערלוירען זיין בעוואוסטזיין. פארטאג האט ער אנגעטאן א טלית, געהייסען אנצינדען ליכט, געזאגט ודוי און געבענשט אלע קינדער, וואס זענען געווען לעבען איהם. די לויה וועט פארקומען מאנטאג 12 א זייגער בייטאג פון זיין וואוינונג אין ווארשא גזשיבאווסקא 2.

אין דער קהלה, וואו דער פערשטארבענער איז געווען פרעזעס פון קהלה־ראט, איז אפגעהאל־טען געווארען א ספעציעלע טרויער־זיצונג.

די פאמיליע פון פערשטארבענעם האט דער־האלטען קאנדאלענץ־דעפעשען פון פרעמיער סלאוועק פון ב.ב קלוב אין סיים און פון א רייי דעפוטאטען.

צו דער לויה ווערען ערווארט דער גערער רבי און פיל רביים און רבנים.

די קהלה־פערוואלטונג האט היינט געזאלט אפהאלטען א זיצונג און בעשטימען א קאמיסיע צו די וואהלען אין קהלה־ראט. צוליב׳ן טויט פון א. קירשברוין איז די זיצונג נישט פארגעקומען און וועט פארקומען מאנטאג.

בעקאנטמאכונג.

צו מייך ג. קונדשאפט!

אין צוזאמענהאנג מיט די מודעה פון 20/II מאך איך בעקאנט, אז מיינע שכנים פלייש־העקער האבען צוליב קאנקורענץ אריינגעפיהרט דעם ראבינאט אין א טעות, אום צו שאדען מיין עהרליכען נאמען, צוליב דעם, ווייל איך פערקויף גוט און גלאט כשר פלייש צו א ביליגען פרייז פון 2 זל. א קילא.

דער טעות איז שוין דורך מיר אויפגעקלערט געווארען און אין די נעכסטע טעג וועט דאס דורך דעם ראבינאט ערלעדיגט ווערען.

מיט די יעניגע פערזאנען, וועלכע ווילען צוליב אונעהרליכע קאנקורענץ בע־שמוצען מיין עהרליכען נאמען, האלט איך נישט פאר מיין כבוד צו פיהרען קיין פאלעמיק און וועל זיי צוציהען צו פעראנטווארטליכקייט.

מיט אכטונג **יוסף ראזענצווייג**

יאטקע־אינהאבער זוסכאדניא 60. 1378

עקסטרא טעלעגראמע!

„Bar Rogożyka"

זשעלאזנא 11, טעל. 189-14

מאכט בעקאנט, אז פון 22/II ד. י. זענען די פרייזען רעדוצירט

מיטאגען פון 3 גענג 1.50 זל.

„ 4 גענג 1.75 זל.

אווענדברויט 1.00 זל. ברויט און בעדינונג פריי.

ראדיא־קאנצערט פון גאנץ אייראפע. מיט אכטונג

„BAR ROGOŻYKA" 1369

פילהארמאניע־זאל נארוטאוויטש 20

מיטוואך, ד. 25 פעברואר פינקטליך 9 אוו. פאר׳ן אפפאהרען קיין אויסלאנד נור 1 קאנצערט פון בעוו. 7־יעהריגען חזנ׳דל

נחומ׳ל עפשטיין

וועלכער האט בעצויבערט גאנץ ווארשא, ריגא, ווילנא און אנד. שטעט, וואו טויזענדער צושויער האבען איהם בעוואונדערט און געשטוינט

פ ר א ג ר א ם: I טייל: 1) אלו דברים הערשמאן, 2) והוא רחום בעלע חגי, 3) דאס פאסטוכ׳ל, 4) אלהי נשמה ראזענבלאט, 5) בערדיטשעווער על חטא הערשמאן. II טייל: 6) רחם נא ראזענבלאט, 7) דער יוד אין בית המדרש הערשמאן, 8) אלהי עד שלא נוצרתי ראזענבלאט, 9) איי־ליע־ליולי. :־: ביים קלאוויר: פרל׳ געלגאר

די קאנצערטען קומען פאר אונטער דער השגחה פון בעוואוסטען שטראסבורגער חזן ה׳ קראטקא :־: פרייזען פון 1 ביז 5 זל.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

HEMOROIDY

stan zapalny
swędzenie
krwawienie
USUWA
HEMORIN
KLAWE

Ostrzeżenie.

Powołując się na moje ostrzeżenia z dn. 20 b.m. w „Lodzer Tageblat" № 44 i „Najer Folksblat" № 44 oraz na odwołania

Abrama, Frani i Róży Grasgryn,

Łódź, Kilińskiego 78,

w tychże gazetach z dnia 22 b. m. nadal stwierdzam moje pierwotne ostrzeżenia i nadal proszę i ostrzegam wszystkich Sz. Panów Kupców i Fabrykantów również Zgierskich nie robić u nich zakupów, ani też wypłacać im za pobrane towary, gdyż towary te zostały sprowadzone jedynie tylko za przywłaszczone u mnie pieniądze.

STEWEG
Stefanja Wiktorja Geilke
Łódź, Przejazd 46.

1376

הסתדרות „צעירי מזרחי"

לודז, קילינסקי 44.

אל כל חברינו:

נדרשם אתם לבוא היום בערב במפגיע אל לשכתנו בעניין מאד השוב. **הועד.**

מאשין־מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פערפעל און סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט־בע־קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערניע

נ. ווינבערג

פעטריקאווער 38 :־: טעל 143-82

א נייער קריג וועט אויך זיין דער לעצטער

ווייל ס'וועלן נישט בלייבן קיין מענשען, וואס זאלן נאך קאנען האלטן מלחמה

אינטערעסאנטע אנקעטע פון א פראנצויזישען זשורנאל

דער פּאַריזער זשורנאַל „ווי" האָט דורכגעפיהרט אַן׳אַנקעטע איבער דער פראַגע, צי איז מעגליך אַ קריג. וועגען דער פראַגע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט אַ רייהע אָנגעזעהענסטע פּאָליטיקער, געזעלשאַפטליכע טוער און שריפטשטעלער.

לאָיד דזשאָרדזש

האָט אויף דער פראַגע געענטפערט:

„דער געגענזייטיגער האַס און קנאה פון די פעלקער, וואָס ריוואַליזירען איינס מיט׳ן אַנדערען און זייער אַלגעמיינע קאָנפערענץ אין בעוואָפענונגען, קאָן אויף אַ לאָגישען אופן דערפיהרען די וועלט צום משוגעת פון אַ נייעם קריג.

דער אמת׳ער שלום און פּראָגרעס קאָנען געזיכערט ווערען דער מענשהייט, נאָר דורך נאַציאָנאַלע רעגירונגען, וואָס שטיצען זיך אויפ׳ן גוטען ווילען פון זייערע פעלקער און אויף נאָרמאַלע אינטערנאַציאָנאַלע בעציהונגען.

דער דייטשער גענעראַל פאָן זעקט

האָט אויף דער פראַגע פון מיטאַרבייטער פון זשורנאַל, צי בעדראָהען נישט די איצטיגע פּויליש-דייטשע בעציהונגען דעם אייראָפּעאישען שלום, געענטפערט מיט אַ שמייכעל. ווען דער זשורנאַליסט האָט ווייטער געשטעלט זיינע פראַגען, האָט זיך ביים גענעראַל אַרויסגעריסען:

„איך מוז אייך זאָגען, אַז די איצטיגע לאַגע פון דייטשלאַנד איז אונערטרעגליך, לחלוטין אונערטרעגליך, אַבסאָלוט אונערטרעגליך".

מעהר האָט פאָן זעקט גאָרנישט געוואָלט זאַגען.

עמיל לודוויג,

דער בעריהמטער דייטשער שריפטשטעלער האָט געזאָגט:

„אויב אַ נייער קריג וועט ווירקליך אויסברעכען, וועט דאָס געשעהען אַ דאַנק דער מענשליכער טפשות און לייכטזיניגקייט. וואָס אַנבעלאַנגט מיין לאַנד וואָס ליידט אַזוי שווער פון ווערסאַילער טראַקטאַט, וועט קיין שום בצחון נישט קאָנען בעפרידיגען פאַר די קרבנות און פערלוסטען פון אַ קריג.

הערבערט אועלס,

דער בעקאַנטער ענגלישער שריפטשטעלער האָט געענטפערט:

„יאָ, אַ געפאַהר פון קריג איז פאַרהאַן. און נישט נאָר פון איין קריג, נאָר פון עטליכע מלחמות מיט אַמאָל. מ׳קאָן ערוואַרטען אַ קריג צווישען פּוילען און דייטשלאַנד, צווישען יוגאָסלאַוויען און אַלבאַניען, איטאַליען און יוגאָסלאַוויען א. אַז. וו. און ס׳איז גאָרנישט פאַרהאַן קיין גרונד צו מיינען, אַז דער קריג קאָן אויסברעכען אין אַ 3—4 אָדער 5 יאָהר אַרום. דאָס קאָן פּאַסירען אויך מאָרגען.

אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי:

איך קאָן גאַנץ קאַטעגאָריש ערקלערען, אַז מצד פּוילען דראָהט אייראָפּע נישט קיין שום קריגס-געפאַהר. פּוילען אונטערשטרייכט גאַנץ בעוואוסטזיניג אַלע בעמיהונגען צו בעפעסטיגען דעם שלום. און אַלע פריינד פון שלום וועלען געפינען אונז אין זייערע רייהען. און קודם כל אונזער פערבינדעטע פראַנקרייך, וועלכע געהט תמיד פאָרויס אויפ׳ן וועג פון פּראָגרעס און ציוויליזאַציע.

ערצבישאָף סעדערבלאָם,

וועלכער האָט בעקומען אין יאָהר 1930 דעם נאָבעל-פּרייז פאַר שלום האַלט, אַז אַ קריג קאָן אויסברעכען צוליב פאָלקס-אונצופרידענהייט, נויט, עקאָנאָמישען חורבן און סאָציאַלער רעוואָלוציע. מ׳דאַרף פערפעסטיגען דעם פעלקער-בונד און די אידעאַלען פון קריסטליכען גלויבען.

היינריך מאַן:

„אַ נייער קריג וואָלט געווען אַ סוף פון אונזער ציוויליזאַציע, דערפאַר האַלט איך, אַז די מענשהייט וועט זיך בעמיהען אויסצומיידען אַ קריג אויס דעם פשוט׳ען געפיהל פון זעלבסטדערהאַלטונג. אין געגענפאַל וועט דער גאַז-קריג פון דער צוקונפט זיין דער לעצטער קריג בכלל, ווייל עס וועלען מעהר נישט בלייבען קיין מענשען, וואָס זאָלען קאָנען פיהרען מלחמה.

דאס צונויפרופען דעם לעגיסלאטיוו-ראט אין ארץ-ישראל

אָפּגעלעגט אויף אַן׳אונבעשטימטער צייט

ירושלים (יט"א) „אל האַיאַט", דער האַלב-אָפיציעלער אָרגאַן פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע טיילט מיט, אַז די רעגירונג האָט דעפיניטיוו בעשלאָסען אָפּצולעגען אויף אַן׳אונבעשטימטע צייט די רעאַליזירונג פון פּראָיעקט וועגען צונויפרופען דעם לעגיסלאַטיור-ראַט פון ארץ-ישראל. דער בעשלוס זאָל האָבען אָנגענומען געוואָרען אויפ׳ן יסוד פון אינסטרוקציעס, וואָס די א"י-רעגירונג האָט בעקומען פון לאָנדאָן. „אל האַיאַט" גלויבט, אַז דאָס איז איינס פון די רעזולטאַטען פון די אונטערהאַנדלונגען פון דער ענגלישער רעגירונג מיט דער יודישער אַגענץ.

ענגלישער פּארלאמענט בעשטעטיגט א סובסידיע

פאר דער אדמיניסטראציע פון א"י און עבר-הירדן

לאָנדאָן, 22. (יט"א טעלעגראַפיש) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען צוגאָב קרעדיטען פאַר א"י און עבר הירדן. ד"ר שילס האָט אויפגעקלערט, אַז דער קריזיס האָט אויך אָנגעריהרט א"י און די א"י רעגירונג האָט נישט בעוויזען איינצוהאַלטען דעם בודזשעט גלייכגעוויכט און קען זיך נישט בענעהען אָהן דער שטיצע פון דער לאָנדאָנער צענטראַל רעגירונג, וועלכע מוז פאַר זיי אַסיגנירען 42 טויזענט פונט שטערלינג און אַ העלפט קאָסטען אויף אויסצוהאַלטען די גרענץ-ביך-וואַך אין עבר-הירדן. אויך די סובווענץ פאַר דער רעגירונג פון עבר הירדן דאַרף געהעכערט ווערען פון 16 אויף 24 טויזענט פונט שטערלינג.

אין די וכוחים האָבען זיך בעטייליגט קאָנוואַרטי און עמערי וועלכע האָבען אָנגעוויזען אַז עבר הירדן מוז געעפענט ווערען פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון דער איבער בעפעלקערונג פון א"י. דעפּ. האַקינס האָט געפאָדערט אַז ס׳זאָל מעהר אַכט געלעגט ווערען אויף דער זיכערהייטס-פראַגען פון די יודישע קאָלאָניעס און אַז ס׳זאָל דערלויבט ווערען די יודישע קאָלאָניסטען צו האַלטען געוועהר.

וויצע קאָלאָניען מיניסטער ד"ר שילס וועלכער האָט פערטיידיגט דעם פאָרשלאַג האָט ענטפערענדיג די דעפּוטאַטען אָנגעוויזען אַז וועגען אַ ברייטער קאָלאָניזאַציע פון עבר הירדן קען דערווייל קיין רייד נישט זיין ביז די לאַגע דאָרט ווערט זיך פערבעסערען און בערוהיגען.

די קרעדיטען זענען ערטיילט געוואָרען.

עס האט זיך גארנישט געענדערט

רעוויזיאניסטען וועגען ענגלישען רעגירונגס-בריף בנוגע דער א"י פּאליטיק

לאָנדאָן (יט"א) אונטער׳ן פּאָרזיץ פון מאיר גראָסמאַן איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס איז פערעפענטליכט געוואָרען אַן׳ערקלערונג פון וועלט-פערבאַנד פון די ציוניסטען רעוויזיאָניסטען וועגען דעם מאַקדאָנאַלד-בריף צו ד"ר וויצמאַן.

דער בריף פון פּרעמיער מיניסטער — ווערט געזאָגט אין דער ערקלערונג רופט אַרויס ענטוישונג און ווערט דורך די רעוויזיאָניסטען בעטראַכט אַלס העכסט שעדליך פאַר דער צוקונפט פון ארץ-ישראל. בעזייטענדיג געוויסע טיילען פון ווייס-בוך בעפרידיגט נישט דער מאַקדאָנאַלד-בריף די יודישע פאָדערונגען און טענות בנוגע דער ענגלישער פּאָליטיק אין ארץ-ישראל. דער רעגירונגס-בריף האָט

נישט געענדערט די פּאָליטישע לאַגע

און דראָהט אַריינצופיהרען אין טעות די יודישע עפענטליכקייט דורך דערוועקען אונבעגרינדעטען אָפּטימיזם.

דער בריף לאָזט נישט איבער קיין ספקות, אַז אַלע פערהאַנדלונגען צווישען די פאָרשטעהער פון דער יודישער אַגענץ און דעם קאָמיטעט פון ענגלישען קאַבינעט זענען פאָרגעקומען אויף דעם יסוד פון „ווייס-בוך", נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער עקציאָנס-קאָמיטעט און די אייניהייטליכע שטימע פון גאַנצען יודענטום האָט גלייך פון אָנהויב אָן פערורטיילט וועלכע עס איז פערהאַנדלונגען אויף דעם יסוד. די יודישע אַגענץ — ווערט ווייטער געזאָגט אין דער רעוויזיאָניסטישער ערקלערונג — האָט דורך דעם בריף אַקצעפּטירט דעם „ווייס בוך" פון יאָהר 1922 און איז איצט געבונדען מיט׳ן „ווייס בוך" פון יאָהר 1930.

עס זענען איצט פערהאַן צוויי דאָקומענטען: דאָס „ווייס בוך" פון אָקטאָבער 1930 און דער בריף פון פּרעמיער מיניסטער. יעדער פון די דאָקומענטען וועט אין משך פון די נאָהענטסטע וואָכען קעמפען פאַר זיין אויטאָריטעט און די פערשידענע זאַצען און פּאַראַגראַפען פון די דאָקומענטען וועלען בילדען

אַ שלאַכטפעלד פאַר פּאָלעמיק

דאָס וועט זיכער נישט פערלייכטערען די „פערשטענדיגונג", וועגען וועלכער דער פּרעמיער רעדט אין זיין בריף. דאָס פערורופען זיך דורכ׳ן פּרעמיער-מיניסטער אויף זיין רעדע אין פּאַרלאַמענט, אין וועלכער ער האָט אויסגעדריקט די אַבזיכט פון דער רעגירונג פאָרטצוזעצען צו פערוואַלטען מיט ארץ-ישראל אין הסכם מיט די בעשטימונגען פון מאַנדאַט מוז אַרויסרופען פערוואונדערונג, אויב מען נעמט אין אַכט דעם פאַקט, אַז נאָך דער „גאַנץ קלאָרער ערקלערונג", ווי זי ווערט בעצייכענט, איז געקומען אַ גאַנצע סעריע פון אָפיציעלע אויספאָרשונגען, בעריכטען, פּאָליטישע דעקלאַראַציעס, וואָס האָבען אַרויסגערופען נייע קאָמפּליקאַציעס און האָבען יעדעס מאָל געענדערט די בעדייטונג פון דער רעדע.

אַנקניפּענדיג צו דער געפּלאַנטער פעסטשטעלונג פון שטח פון קולטור-פעהיגען באָדען — שטעלט פעסט די ערקלערונג, אַז קיין שום אויספאָרשונג האָט נישט קיין ווערט און קען נישט ברענגען קיין פּאָזיטיווע רעזולטאַטען, ביז די שיטער-בעוואוינטע טעריטאָריע פון עבר-הירדן ווערט נישט אַריינגעצויגען אין אויספאָרשונגס-קרייז. דאָס נישט דערמאָנען וועגען עבר-הירדן אין בריף פון פּרעמיער מיניסטער בעמט צו ביי דעם דאָזיגען דאָקומענט יעדען ווערט, וועלכען ער וואָלט יאָ געהאַט אין בעצוג צו באָדען-פראַגען.

דער רעגירונגס-בריף פיהרט נישט אריין

קיין שום וועזענטליכע פערבעסערונג פון די אימיגראַציאָנס-בעדינגונגען

עס ווערט נישט בעריהרט דער פּראָבלעם פון יודישער מאַסען-עמיגראַציע, אָהן וועלכער די יודישע נאַציאָנאַלע היים קען נישט ווערען קיין רעאַליטעט. די רעגירונג לאָזט איבער אין פולען אומפאַנג די קאָנטראָל איבער דער אימיגראַציע.

דער בריף פון פּרעמיער מיניסטער בעמיהט זיך דאָך צו שאַפען דעם איינדרוק, דאָס דער קאָנפליקט מיט דער יודישער אַגענץ, וועלכען עס זענען געווען עלול אַרויסצורופען די דאָזיגע פאַקטען, איז געלעזט געוואָרען צו דער אַלגעמיינער צופרידענהייט. די יודען אויף דער גאַנצער וועלט האָבען זיך ווי אַמשאַרפסטען ענטקעגענגעשטעלט דעם לעגיסלאַטיוו-ראַט, בעטראַכטענדיג די דאָזיגע קערפּערשאַפט אַלס אַראַבישען אינסטרומענט, וואָס וועט אונמעגליך מאַכען די בילדונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים. ביז עס בלייבט אין קראַפט די פּאָליטיק פון לעגיסלאַטיוו-ראַט, דאַרפען אַלע פערזיכערונגען, וואָס זענען ענטהאַלטען אין רעגירונגס-בריף, בעטראַכט ווערען אַלס ווערטלאָז.

עס ציהט אויך די אויפמערקזאַמקייט דער אָבזאַץ פון רעגירונגס-בריף, דאָס די פולע לעזונג פון פּראָבלעם איז

אָבהענגיג פון דער פערשטענדיגונג צווישען יודען און אַראַבער

דער דאָזיגער אָבזאַץ חזרט איבער אין אַ געוויסען זין די בעהויפּטונג פון ווייס בוך, וואָס האָט אַרויפגעלעגט אויף דער יודישער אַגענץ די פליכט צו קומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט די אַראַבער, עס איז דערמיט פאָרמולירט געוואָרען דער נישט-אָננעמבאַרער פּרינציפּ, אַז ביז עס וועט נישט דערגרייכט ווערען קיין פערשטענדיגונג מיט אַראַבער וועט די ענגלישע רעגירונג פאָרטזעצען איהר פּאָליטיק פון פּאַסיוויטעט און וועט נישט איבערגעהען צו „אַקטיווער פּאָליטיק", וואָס ווערט דורך דער מאַנדאַט-קאָמיסיע ערקלערט אַלס פליכט פון דער רעגירונג. פאַקטיש ווערען די אַראַבער אַזוי אַרום אינפאָרמירט, דאָס דורך אָבזאָגען זיך פון אַ פערשטענדיגונג, קענען זיי אונמעגליך מאַכען די איינפיהרונג פון „אַקטיווער פּאָליטיק".

ערהאַלטענדיג דעם בריף פון פּרעמיער מיניסטער האָט ד"ר וויצמאַן געפונען פאַר נויטיג צו פערעפענטליכען אַן׳ערקלערונג, וואָס האָט געשאַפען דעם איינדרוק, אַז די פערהאַנדלונגען האָבען זיך פערענדיגט אויף אַ בעפרידיגענדען אופן. אַגב איז דער בריף אַדרעסירט צו ד"ר וויצמאַן, פּרעזידענט פון דער יודישער אַגענץ", הגם ד"ר וויצמאַן האָט דימיסיאָנירט פון דעם אַמט און ערקלערט אַז ער קען רעדען בלויז אין זיין פּערזענליכען נאָמען.

די ערשטע פליכט פון דער יודישער עפענטליכקייט דאַרף זיין די אויפקלערונג, אַז ד"ר וויצמאַנ׳ס ערקלערונג רעפּרעזענטירט אין קיין פאַל נישט די יודישע שטימונגען אָדער די יודישע עפענטליכע מיינונג, אַז דער בריף פון פּרעמיער מיניסטער

קען נישט בעטראַכט ווערען אַלס בעפרידיגענד

אויף וויפיל ער האָט נישט בעזייטיגט דאָס „ווייס-בוך".

דער בריף פון פּרעמיער מיניסטער איז נאָך אָבער די ערשטע שטופע פון די פערהאַנדלונגען.

צום צווייטען טייל פון די פערהאַנדלונגען — זאָגט צום סוף די רעוויזיאָניסטישע ערקלערונג — מוז די יודישע עפענטליכקייט אָננעמען אַן׳ענטשלאָסענע און נישט-צווייטייטיגע שטעלונג. די דאָזיגע פערהאַנדלונגען טאָרען נישט פאָרטגעזעצט ווערען דורך דער איצטיגער פיהרערשאַפט. עס מוז זיך צוערשט צונויפקומען דער ציוניסטישער קאָנגרעס און דאָס יודענטום וועט זיך בעקענען מיט׳ן אָבמאַך, וועלכען מען וועט זיין געצוואונגען אָפּצושאַפען, וואָס עס וועט שאַפען אַ פיינדליכע סיטואַציע און וועט ברענגען פיל שאָדען דער אַרבייט פון די צוקונפטיגע פאָרשטעהער פון דער יודישער אַגענץ.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאַג, ד. 23 פעברואַר

11.58 צייט סיגנאַל. 12.05 טאָג-פּראָגראַם. קינאָ- און טעאַטער-רעפּערטואַר. 15.50 לעקציע פראַנצויזיש. 16.15 קינדער-פּראָגראַם. 16.45 גראַמאָפאָן-פּליטען. 17.15 פּאַרלעזונג פון לעמבערג. 17.45 לייכטע מוזיק פון „גאַסטראָנאָמיאַ". 18.45 פערשידענעס. 19.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען. 19.25 גראַמאָפאָן-פּליטען. 19.40 ראַדיאָ זשורנאַל. 20.00 צווישען ביכער. 20.15 וועגען מאָדערנע מוזיק (פּאַרלעזונג). 20.45 אָפּערעטקע. 22.45 קאָמוניקאַטען, טאַנץ-מוזיק.

DZIŚ W RADJO
Godz. 20.45
Operetka
„SŁOWIK HISZPAŃSKI"

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע", נאַראָטאָוויטשאַ 20
אַנפיה-ער: מ. זאַנדבערג און א. בעזמאַן.
גאַסטשפּילען פון דעם וועלט-בעריהמטען קינסטלער
רודאָלף זאַסלאַווסקי
מיט זיין אויסדערוועהלטען אַנסאַמבל
היינט, מאָנטאַג, ד. 23-טען, 8.45 אָוונט צו ביליגע פּרייזען פון 80 גר. אָן
אוריאל אַקאָסטאַ
אין 5 אַקטען פון קאַרל גוצקאָוו.
הויפּט-ראָל „אוריאל"—רודאָלף זאַסלאַווסקי.
מאָרגען, דינסטאָג, דעם 24-טען, 8.45 אין אָוונט
טוביה דער מילכיגער
קאָמעדיע אין 4 אַקטען (5 בילדער) פון שלום עליכם. פולשטענדיג ניי איינסצעניזירט און אונטער דער רעזשי פון רודאָלף זאַסלאַווסקי, מוזיק פון מ. האַכבערג.
הויפּט-ראָל „טוביה"—רודאָלף זאַסלאַווסקי; „גאָלדע סע־צי"—ל. ראָזענבערג; „מנחם-מענדעל"—ליב שריפטזעצער; „מאָטעל קאַמזויל"—שלמה נאַומאָוו.
אַנסאַמבל: פרויען: ליבא ראָזענבערג, רעגינאַ ליבאַרטאָווסקאַ, ניוּאַ סיבירצעוואַ, גרוניאַ וויינשטאָק א. אַ. מענער: רודאָלף זאַסלאַווסקי, ליב שריפטזעצער, שלמה נאַומאָוו, דוד האָמבערגער, נתן רייכצנבערג, שבתי בלאַכער, אַדאָלף בלאַט א. א.
בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
בעמ: די אַדמיניסטראַציע גיט אַ פּאַר אינסטיטוציעס אַ שטעלונגען צו צוגענגליכע פּרייזען.
די נאָהענטסטע פּרעמיערע: „חסידים" פון וויסאָוויאַרקאַ.

„נייער פאלקסבלאט"

פון וואנען
און פון וועמען?

אונזערע אלעמענס אויגען און אויערן זענען אין דער לעצטער צייט געווענדעט קיין ווארשא, צו אונזער מעטראפאליע.

עס וויל זיך הערען, עס וויל זיך זעהען די ידיעות פון דארט, וואס עס איז שוין א „נגזר ואין להשיב", און וועלכע גזרה עס איז נאך מעגליך, אז זי זאל אפגעשוואכט ווערען.

אט האט געדרוקט ביז איצט ווי א בארג כמעט אלע שטעטישע איינוואוינער פון לאנד די מיט א צייט צוריק פערשפרייטע שמועה„ אז די רעגירונג פלאנט אפצושאפען דאס לאקאטארען־שוץ־געזעץ און צו העכערען דאס דירה־געלד.

אין די איצט אזוי שווערע צייטען וואלט דאס פאר דער בעפעלקערונג געווען א מורא'דיגער קלאפ.

איז אבער געקומען א מעלדונג פון ווארשא, אז מיניסטער סקלאדקאווסקי האט אויפגענומען א דעפוטאציע פון דער פעראייניגונג פון לאקאטארען און סוב־לאקאטארען און איהר ערקלערט, אז די שמועות וועגען העכערען פון דירה־געלד זענען פריהצייטיגע, און אז עס איז איצט קיין רייד נישט וועגען אפשאפען דאס לאקאטארען־שוץ־געזעץ.

איז שוין, דאכט זיך, אביסעל גוט.

קומט אבער גלייכצייטיג פון דער אנדערער זייט די ידיעה, אז דער בודזשעט איז אנגענומען געווארען מיט די אלע פארגעזעהענע העכערונגען פון שטייער, ווי למשל, דאס געזעץ פון שוועבעלך־מאנאפאל, וואס לעגט ארויף אויף דער בעפעלקערונג א שטייער פון 18.000,000 זל.„ דאס געזעץ פון וועג־פאנד, וואס בעלאסטען די בעפעלקערונג מיט 45,000,000 זל. און ענדליך די 10 פראצ. העכערונג פון דאכאדאווי־שטייער.

א חוץ דעם האט דער פינאנץ־מיניסטער דערקלערט, אז ער גרייט צו נאך א געזעץ וועגען א שטייער, וואס זאל אריינברענגען דער מלוכה נאך 20.000,000 זל.

און דער מיניסטער האט בפירוש בעמערקט, אז די דאזיגע צוואנציג מיליאנען, וועלען מיט גארנישט בעלאסטען די דארפס־בעפעלקערונג. די גאנצע סומע וועט גענומען ווערען נאר פון די שטאטישע איינוואוינער.

און עס פרעגט זיך פון וואנען און פון וועמען, וויל דער מיניסטער בעהמען די נייע שטייערן?

זעהט עס דאך אויס אין דער סוחרי־ם־וועלט פשוט ווי נאך א מלחמה - - און דאס ווי נאך א פערלוירענע מלחמה. מען האט צו טון מיט בלויז ארימע לייט. טא פון וואנען רעכענט דער מיניסטער אריינצוברענגען די פרישע 20.000,000 זל. ?

צי זענען מיר דען זיכער, אז די שוין בעשלאסענע שטייערן וועלען יא קענען אריינגעבראכט ווערען ?

ט.

—=[][][]=—

ענגלאנד ווארט אויף פראנקרייכ'ס ענטפער
בנוגע דער ים־המלח־קאנצעסיע

לאנדאן, (י. ט. א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דעפ. האווארד בורי אינטערפעלירט די רעגירונג וועגען מצב פון די פערהאנדלונגען מיט דער פראנצויזישער רעגירונג בנוגע דער ים־המלח־קאנצעסיע.

דער אויסערן־מיניסטער ארטור הענדערסאן האט אויף דער אינטערפעלאציע געענטפערט, אז די רעגירונג ווארט איצט אויף דעם ענטפער פון דער פראנצויזישער רעגירונג בנוגע דעם פארשלאג וועגען איבערגעבען דעם ענין א בוררים־געריכט,

פראפ. באדענהיימער איינגעלאדען אין אמעריקאנער אוניווערזיטעט

ירושלים (יט"א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט איז דער פראפעסאר פון זאאלאגיע און ענטאמאלאגיע אין העבראאישען אוניווערזיטעט ד"ר פריץ באדענהיימער איינגעלאדען געווארען צו האלטען אין זומער־סעמעסטער 1931 לעקציעס אין אוניווערזיטעט מינעסאטא אין די פעראייניגטע שטאטען.

נייער באדען פאר'ן העברעאישען אוניווערזיטעט

דעטראיט (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן באנקעט, וואס איז איינגעארדענט געווארען לכבוד דעם פרעזידענט פון יודישען נאציאנאל־פאנד מ. מ. אוסישקין האבען ה' דוד סימאנס מיט זיין פרוי געשענקט פאר'ן יודישען נאציאנאל־פאנד אנ'ערד־שטח אין ירושלים אין ווערט פון 35.000 דאלאר.

דער ערד־שטח ליגט אין שכנות פון העברעאישען אוניווערזיטעט און וועט דינען פאר דעם [illegible] פונאנדערבוי פון אוניווערזיטעט.

דער קאמף געגען האנדעל מיט נארקאטישע מיטלען
פאר דער אפיום־קאמיסיע פון פעלקער־בונד
צווישען די שמוגלער געפינט זיך א בעדייטענדע צאהל יודען

דריי וואכען צייט, האט די אפיום־קאמיסיע פון פעלקער־בונד אפגעהאלטען איהרע זיצונגען אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט פערטרעטער פון מעהר ווי 20 מדינות. די הויפט־אויפגאבע פון דער סעסיע איז געווען צוצוגרייטען די אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ, וועלכע ווערט צונויפגערופען אין מאי 1931 און וועלכע וועט דארפען בעשליסען וועגען דער בעשרענקונג פון דער פראדוקציע פון נארקאטישע און בערוישענדע מיטלען (אפיום, קאקאין, הערואין, מארפיום א. אז. וו.), ווי אויך וועגען דעם רעגלאמענטירען פון זייער פערקויף.

נאך צוגלייך מיט די הכנות־ארבייטען צו דער קומענדיגער קאנפערענץ האט זיך די קאמיסיע פערנומען מיט דער שווערער און פערוויקעלטער פראגע, ווי אזוי צו בעקעמפען דעם אינטערנאציאנאלען שמוגעל און קאנטראבאנדע מיט כל־מיני פראקטישע גיפטען.

עס איז היינט קיין סוד נישט, אז אין דער וועלט ווערט פראדוצירט בערוישענדע מיטלען 9 מאל אזוי פיל, מעהר ווי דאס איז נויטיג פאר מעדיצינישע, וויסענשאפטליכע און אנדערע דערלויבטע צוועקען. גרויסע פיל־פערצווייגטע קאנטראבאנדע־ארגאניזאציעס זענען געשאפען געווארען אין דער וועלט ,וועלכע פיהרען אנ'אומלעגאלען האנדעל מיט נארקאזען, און די סכומים פון דעם דאזיגען האנדעל בעטרעפען מיליאנען דאלארען. מיליאנען איז אויך די צאהל פון די אומגליקליכע טאקסימאנען (מענשען, וועלכע געברויכען בערוישענדע מיטלען), וועלכע ווערען דעגענערירט און רואינירט הן פיזיש און מאראליש.

אין סעקרעטאריאט פון פעלקער־בונד ווערט אויף אזא אופן ביסלעכווייז געשאפען אנ'אינטערנאציאנאלע שווארצע ליסטע פון קאנטראבאנד'סטען און א שווארצע ליסטע פון חשוד'ע פירמעס.

אז אין די דאזיגע רשימות פיגורירען פון צייט צו צייט אויך נעמען פון אחינו בני ישראל, איז קיין וואונדער נישט.

פאר מיר ליגט דער בעריכט פאר'ן יאהר 1930, וועלכען די עגיפטישע רעגירונג האט צוגעשטעלט דעם פעלקער־בונד און וועלכער איז צוגעגרייט געווארען דורכ'ן עגיפטישען „צענטראל־ביורא פאר אינפארמאציע בנוגע נארקאזען". מצרים איז אייבע פון די לענדער, וועלכע ליידט זעהר

(קארעספאנדענץ פון גענף צום „נייעם פאלקסבלאט")

שטארק פון דער פלאג פון טאקסיקאמאניע און אויף א בעפעלקערונג פון 15 מיליאן איינוואוינער זענען אין יאהר 1929 געווען נישט ווייניגער ווי א האלבער מיליאן מענשען, וועלכע געברויכען נארקאטישע מיטלען. עס פערשטעהט זיך, אז אונטער אזוינע בעדינגונגען האט די עגיפטישע רעגירונג געהאלטען פאר איהר חוב גאנץ בעזונדערס צו פערשטארקען איהר קאנטראל און איהר קאמף געגען די שמוגלער, און אין איהר איבערנדערמאהנטען בעריכט האט זי אויפגעצעהלט אויך א היבשע צאהל פון פאלען, אין וועלכע עס איז איהר געלונגען צו ענטדעקען די קאנטראבאנדע פון נארקאטישע גיפטען, דעם ערשטען ארט אין דער דאזיגער אויפצעהלונג פערנעהמט דאס אויפדעקען פון א פיל־פערצווייגטער ארגאניזאציע, וועלכע האט געהאט איהר זיץ אין ווין און בראש פון וועלכער עס זענען געשטאנען א רייהע יודען, צווישען זיי אויך אייניגע מיט ארץ־ישראל'דיגע פעסער.

דעם 8. אפריל 1930 האט די עגיפטישע פאליצי געפינען אין קאירא ביים „ארץ־ישראל'דיגען יוד" באסקעס 2 קילא נארקאטישע פראדוקטען, באסקעס האט אויפגעוויזען, אז ער האט זיי בעקומען ביים „ארץ־ישראל'דיגען יוד" יהושע פרידמאן. פרידמאן ווידער האט פון זיי [illegible] געטענה'ט, אז ער האט די 2 קילא געקויפט ביי גליקסאן, וועלכער ווערט אויך בעצייכענט אין בעריכט אלס „ארץ־ישראל'דיגער יוד". אלע 3 זענען אויף אזא אופן גלייך ארעסטירט געווארען.

דאס ארעסטירען פון די דאזיגע דריי קאנטראבאנדיסטען אין קאירא האט ערמעגליכט באלד דער וויענער פאליצי צו כאפען אויך די „צענטראלע", מיט וועלכער זיי האבען געארבייט און אויפצודעקען אויף אזא אופן א גרויסע נעץ פון נארקאזען־שמוגלער, וועלכער האט זיך געפונען אין ווין און אין וועלכען עס זענען געווען פערמישט אויסשליסליך יודען. די נעמען זאגען עדות, אז מיר האבען דא צו טון מיט יודען, באטאן אלטמאן, שמעון לאכמאן, הערמאן בלוואויג, גבריאל מונק, מיכאל האלפערן און אנדערע. ווי אויך יוסף ראסקין, וועמען דער בעריכט בעצייכענט אלס דעם „קעניג פון אומגעזעצליכען האנדעל מיט נארקאזען".

אויב איך האב זיך אפגעשטעלט נאר אויף די יודישע שמוגלער, וועלכע ווערען דערמאהנט אין עגיפטישען בעריכט, וואלט אבער לחלוטין פאלש געווען צו מיינען, אז אין בעריכט ווערען נישט אויפגעצעהלט אויך אנדערע פאלען, אין וועלכע עס האנדעלט זיך וועגען אנדערע פעלקער און אומות. במשך פון פערגאנגענעם יאהר זענען דער עגיפטישער פאליציי לויט'ן בעריכט אנגעצייכענט געווארען נישט ווייניגער ווי 3138 פערזאנען. עס זענען אויסגעוויזען געווארען פון מצרים במשך אין יאהר צוליב נארקאזען־שמוגעל, 68 גריכען, 26 איטאליענער, 20 פראנצויזישע בירגער (על פי רוב פון צפון־אפריקא) א. אז. וו. ארץ־ישראל'דיגע בירגער זענען אויסגעוויזען צווי, פוילישע אייבער.

עס איז אויך כדאי צו בעטאנען, אז הגם דער שמוגעל ווערט איצט הויפטזעכליך געפיהרט קיין מצרים פון טערקיי (איסטאמבול) איז אין בעריכט קיין איין און איינציגער פאל נישט דערמאהנט אין וועלכען די קאנטראבאנדע זאל דורכגעפיהרט ווערען דורך ארץ־ישראל און אין וועלכע זאלען זיין פערמישט ארץ־ישראל'דיגע תושבים. דער שמוגעל ווערט געפיהרט אויף די שיפען דורך גריכענלאנד (פיריי). אין בעריכט ווערט אויך דערמאהנט, אז האשיש איז געשמוגעלט געווארען פון סיריען.

דער ציל־בעוואוסטער און ענערגישער קאמף, וועלכען די אפיום־קאמיסיע פיהרט געגען די נארקאזען־קאנטראבאנדע געהערט אהן א ספק צו די וויכטיגסטע ארבייטען פון פעלקער־בונד אויפ'ן סאציאלען און הומאניטארישען געביט. כדי צו פערשטארקען איהר אקטיוויטעט אין דעם פרט, זוכט די קאמיסיע איצט די קאאפעראציע פון דער „אינטערנאציאנאלער קאמיסיע פון קרימינעלער פאליציי. אויף דער זיצונג פון דער אפיום־קאמיסיע האבען זיך בעטייליגט פערטרעטער פון דער דאזיגער ארגאניזאציע פון קרימינעלער פאליציי און אייגער פון איהרע 3 פערטרעטער איז געווען דער בערלינער וויצע־פאליציי־פרעזידענט דער יהד. ד"ר בערנהארד וייס.

ג. בן־אריה

מען שרייבט וועגען שפאניען
און מען מיינט עפעס אנדערש
שטימען פון דער פוילישער פרעסע

אין אנ'ארטיקעל א. נ., „נאך איין ליגען דעמאסקירט" שרייבט דער „ראבאטניק":

„דער פסק דין פון ווארשאווער אפעלאציאנס־געריכט, אז די רעזאלוציע פון צענטראלעוו־קאנגרעס אין קראקא האט נישט ענטהאלטען קיין בעליידיגונג פון מלוכה־פרעזידענט, איז א נייער, מעכטיגער קלאפ אין איצטיגען רעגירונגס־סיסטעם...

„דאס אפעלאציאנס־געריכט צושטערט מיט זיין פסק־דין דאס גאנצע קארטען־הייזעל, וואס איז אויפגעשטעלט געווארען אויס מורא פאר'ן אויסגאנג פון די וואהלען.

„מ'האט אנגעווענדט א טאקטיק, לגבי וועלכער דער געגנער איז געווען הילפלאז, ווייל אין זיין ארסענאל פון וואהל־מיטלען האט ער נישט געהאט און נישט געקאנט האבען נישט קיין קאנפיסקאציעס, נישט קיין בריסק און עהנליכע „ארגומענטען".

„נאכ'ן אורטייל פון געריכט אין פראצעס פון דער „באמבע", וועלכע האט זיך, לויט'ן אויסדרוק [illegible] איינעם פון די פערטיידיגער, ארויסגעוויזען פאר א „וואהל־באמבע", האבען מיר ווידער א וויכטיגען געריכטס־אורטייל, וואס דעמאסקירט דעם שקר פון רעגירונגס־לאגער, זיין וואהל־מעטאדען און קאמף מיט די פאליטישע געגענער.

„מיט דער צייט וועט אזעלכע אורטיילען זיין אלץ מעהר. און נישט בלויז פון פוילישע געריכטען. ווייל לײדער זענען דאך די נאוועמבער־וואהלען געווארען א טעמע פאר דיסקוסיע אויפ'ן אינטערנאציאנאלען באדען, אז די אורטיילען, וואס ווערען אויף אט דעם באדען ארויסגעטראגען, ברענגען אונז נישט דעם מינדסטען כבוד.

„די געזעלשאפט ווערט מיט ערשטוינונג און מיט גרויל געוואויר, אויף וואסער אופן דאס אייבסעל האט „געמאכט" וואהלען און וואס עס האט צו פערדאנקען דעם „זיג", אזא „זיג" אין הונדערט מאל ערגער פאר א מפלה.

די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" ברענגט א לייט־ארטיקעל א. נ. „דער שפאנישער קריזיס". דער ארטיקעל איז אבער אזוי געשריבען, אז — ס'וואלט גענוג געווען בלויז צו ענדערען דעם נאמען פון לאנד און עטליכע אנדערע נעמען, אז עס זאל ארויסקומען א טיפישער ענדעקישער ארטיקעל וועגען די פערהעלטענישען אין פוילען. די צייטונג שרייבט:

„דער שפאנישער דיקטאטאר איז געקומען צו דער מאכט דורך א מיליטערישער פערשווערונג. ער האט לייכט ערטאבערט די מאכט א דאנק דער אונפאפולאריטעט פון פארלאמענט, א דאנק זיין אונמאכט. ער האט געווארפען דעם לאזונג פון קאמף געגען פארטייאישקייט, געגען פארלאמענטארישער קארופציע, געגען שלעכטע מנהגים. ער האט ערווארבען אנערקענונג אין לאנד און טיילווייז אין אויסלאנד.... אבער דער דאזיגער דיקטאטאר האט פערשטאנען, אז דער יסוד פון זיין רעגירען מוז זיין די פאליטישע ארגאניזאציע פון לאנד. אויפ'ן ארט פון די אלטע פארטייען האט ער געשאפען אנ'אייגענע פארטיי, וועלכע האט זיך נאטירליך אנגערופען אונפארטייאישע ארגאניזאציע, די א. נ. פאטריאטישע ליגע.... אבער ווען עס האט זיך געענדיגט די דיקטאטור איז פערשוואונדען אויך די פאטריאטישע ליגע.... און די „פארטייען" האבען ווידער אויפגעלעבט.

„דער קאמף געגען קארופציע איז געווען א פאפולערער לאזונג. אבער עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז די רעפארמאטארען זענען נישט בעסער פאר די רעפארמירטע. נישט קוקענדיג אויף דער צענזור, אויפ'ן מאנגעל פון קאנטראלע, נישט קוקענדיג אויף פערשידענע בודזשעט־געהיימנישען, זענען ארויסגעשוואומען פערשידענע בוי־אפערעס, באהן־אפערעס א. אז. וו., וועלכע האבען אונטערגעבראכען דעם מאראלישען אויטאריטעט פון דער דיקטאטור, הגם אן איהר שפיץ זענען געשטאנען פערזענליך עהרליכע מענשען"......

—=:O:=—

יודען האבען אנ'אנדער קלאסען־פערטיילונג
פראפ. סאסים אויסגעשלאסען פון דער קאמוניסטישער פארטיי

מאסקווע (יט"א) דער צענטראל־ארגאן פון דער קאמוניסטישער פארטיי „פראוודא" פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, דאס דער בעקאנטער יודישער היסטאריקער, מיטגליד פון דער ווייס־רוסישער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע און פראפעסאר פון מינסקער אוניווערזיטעט ישראל סאסיס איז אויסגעשלאסען געווארען פון דער קאמוניסטישער פארטיי, אלס אונפערריכטבארער נאציאנאל־אפארטוניסט".

דער אויטאר פון ארטיקעל פון „פראוודא" איז דער רעדאקטאר פון מינסקער „אקטיאבר", חיים דונעץ, וועלכער פיהרט שוין א לענגערע צייט א קאמפאניע געגען פראפ. סאסיס.

פראפ. סאסיס ווערט בעשולדיגט אין פאלגענדע חטאים: אידעאליזירונג פון „בונד" אין זיינע לעקציעס און שריפטען, אנהאלטען פריינדליכע בעציהונגען מיט'ן „ייוו"א", לויבען יודיש־בורזשואזע היסטאריקער און איינלאדען זיי צו מיטארבייט, פערטיידיגען די ווייס־רוסישע סאציאל־דעמאקראטען, פראפ. סאסיס האט קאנסטרואירט א טעאריע, אז דאס יודישע פאלק האט נישט אזא קלאסען־פערטיילונג ווי אנדערע פעלקער און האט איגנארירט די לעהרע פון לענין און סטאלין.

פאר זיין אויסשלוס פון פארטיי האט פראפ. סאסיס בעקומען א שארפע ווארנונג, ער זאל ענדערען די פאלשע פאליטישע און עקאנאמישע ריכטליניען פון זיינע לעקציעס.

פראפ. סאסיס איז געווען דער לייטער פון דער היסטארישער סעקציע פון דער יודישער אפטיילונג פון „אינבוייסקולט" און רעדאקטאר פון דער אפטיילונג פאר געשיכטע פון דער „צייטשריפט" פון אינסטיטוט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

לאדזער אינדוסטריעלער זאלען בעקומען פערגיטיגונג פון דער פוילישער רעגירונג פאר די דייטשע רעקוויזיציעס

ווי בעקאנט זענען בעת דער דייטשער אָקופּאַציע פאָרגעקומען רעקוויזיציעס ביי די לאָדזער אינדוסטריעלער. די אינדוסטריעלער וועלכע האָבען בשעתו בעקומען קוויטונגען אויף דעם, האָבען נאָכ'ן קריג געפּרובט צו בעקומען וואָס זיי קומט, דערווייל האָט די פּוילישע רעגירונג געשלאָסען אַן אָפּמאַך מיט דייטשלאַנד, לויט'ן דאָזיגען אָפּמאַך וואָס איז אונטערגעשריבען געוואָרען אין וואַרשא האָט די פּוילישע רעגירונג פאַר געוויסע געגען-לייסטונגען מצד דייטשלאַנד זיך אָפּגעזאָגט פון די פערגיטיגונגען וואָס ס'קומט די לאָדזער אינדוסטריעלער פאַר די רעקוויזיציעס וואָס זענען ביי זיי אַדורכגעפיהרט געוואָרען דורך די דייטשען.

די לאָדזער אינדוסטריעלער האָבען דאַן אַרויסגערוקט אַ תביעה צו דער פּוילישער רעגירונג אַז זי זאָל זיי פערגיטיגען זייערע פערלוסטען. די פּרעטענזיעס פון די לאָדזער אינדוסטריעלער בעטרעפען ביז 3 מיליאָרד זלאָטעס, כדי טיילווייז צו בעפרידיגען זייערע פּרעטענזיעס האָט דער מיניסטאַר-ראַט אָנגענומען אַ בעשלוס וואָס דאַרף בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן סיים אַלס געזעץ. לויט'ן דאָזיגען געזעץ וועלכער ראַטיפיצירט דעם דערמאָנטען אָפּמאַך מיט דייטשלאַנד איז פאַראויסגעזעהען, אַז „פּוילישע בירגער וועלכע וועלען ליידען שאָדען פונ'ם פּויליש-דייטשען אָפּמאַך און פון די אויסגלייכס-אָפּמאַכען מיט עסטרייך זאָלען בעקומען אַ פערגיטיגונג פון דער מלוכה. דער אופן פון דער פערגיטיגונג זאָל בעשטימט ווערען דורך אַ ספּעציעלען געזעץ, און וועגען דער הויך פון דער דאָזיגער פערגיטיגונג, וועלכע די אינדוסטריעלער זאָלען בעקומען געהען איצט אונטערהאַנדלונגען צווישען די אינדוסטריעלער מיט דער רעגירונג.

די פערגיטיגונג וועלכע די לאָדזער אינדוסטריעלער זאָלען בעקומען וואָלט פיל גרינגערט די שווערע לאַגע און וואָלט געווען גראָד איצט זעהר צו דער צייט.

מאָנטאָג 23 | ו | אדר תרצ"א

פעברואַר
זון-אויפגאַנג 6.47
זון-אונטערגאַנג 4.54

רעגיסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע אויף דרינגענדע שטיצע

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אַמט ביים מאַגיסטראַט איז מודיע, אַז מאָנטאָג הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע אויף דרינגענדע מלוכה-אונטערשטיצונג פאַר פיזישע אַרבייטסלאָזע.

איינצייטיג וועלען אַרויסגעגעבען ווערען טאַלאָנען אויף בעהייצונג פאַר די אַרבייטסלאָזע, וואָס זענען רעגיסטרירט אין אונטערשטיצונגס-אַמט און האָבען נאָך קיין שטעטישע בעהייצונגס-שטיצע נישט בעקומען.

היינט, מאָנטאָג, ד. 23 פעברואַר –
A, B, C, D, E, F,
דינסטאָג, ד. 24 פעברואַר –
G, H, I, J,
מיטוואָך, ד. 25 פעברואַר –
K, L, Ł,
דאָנערשטאָג, ד. 26 פעברואַר –
M, N, O,
פרייטאָג, ד. 27 פעברואַר –
P, R, S,
שבת ד. 28 פעברואַר –
T, U, W, Z, Ż.

אָנהויב חודש מאַי קומט דער פאַבאַר פון יאַהרגאַנג 1910

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָנהויב פון פאַבאַר פונ'ם יאַהרגאַנג 1910, איז די אדמיניסטראַטיווע מאַכט שוין צוגעטראָטען צו איהר טעטיגקייט.

די פאַבאַר-קאָמיסיעס וועלען אָנהויבען צו אַמטירען אין די ערשטע טעג פון חודש מאַי.

דער בעפּרוטיות'דיגער פונאַנ-טייל פון דער אַמט-צייט אין דער פאַבאַר-צייט, סיי אין לאָדז און סיי אויף דער פּראָווינץ, ווערט איצט בעאַרבייט.

האַנדווערקער-דאַזאָר האָפּמאַן

וועט נישט רעזיגנירען פון זיין מאַנדאַט אין דער קהלה-פערוואַלטונג

קאָנפערענץ פון די האַנדווערקער פעראיינען און צעכען אין דער צענטראַלע (פּאָלודניאָווא 4)

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם, וואָס ס'איז נאָמינירט געוואָרען אַ נייע קהלה-פערוואַלטונג אין וועלכער ס'איז בעשטימט געוואָרען אַלס מיטגליד אויך דער האַנדווערקער דאַזאָר ה' האָפּמאַן איז שבת אין אָוונט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון אַלע האַנדווערקער-פעראיינען און צעכען, וואָס זענען אָנגעשלאָסען אין דער האַנדווערקער צענטראַלע (פּאָלודניאָווא 4). אויף דער פערזאַמלונג איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע צי זאָל דאַזאָר האָפּמאַן אָננעמען די נאָמינאַציע אַלס דאַזאָר.

אין אָנהויב פון דער קאָנפערענץ האָט דאַזאָר האָפּמאַן בעקענט די פערזאַמלטע מיט דער סיטואַציע אין וועלכער איהם אַלס פאָרשטעהער פון די האַנדווערקער איז אויסגעקומען צו אַרבייטען אין דער קהלה-פערוואַלטונג. געהערענדיג צו דער אָפּאָזיציע האָט ער דאָך געמוזט אָפט זוכען מילדערע וועגען פון זיין קאַמף, כדי כאָטש עפּעס אויסצופּועלען פאַר זיינע אָרימע וועהלער. בעקומענדיג די נאָמינאַציע האָט ער זי דערווייל אָנגענומען הגם ער האַלט אַז פאָרשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אַ קהלה-פערוואַלטונג דאַרפען זיין געוועהלטע, ווי ער האָט עס שוין אַגב דערקלערט בעת זיין דעקלאַראַציע אויף דער ערשטער זיצונג פון דער נאָמינירטער פערוואַלטונג.

איצט נאָכדעם ווי די ציוניסטען האָבען בעשלאָסען נישט אָנטיילצונעהמען אין דער פערוואַלטונג האָט זיך געשאַפען אַ נייע לאַגע און דאַזאָר האָפּמאַן האַלט אַז די איצטיגע קאָנפערענץ פון צעכען און צוואַנציג האַנדווערקער פעראיינען און צעכען וואָס גרופּירען זיך אַרום דער צענטראַלע פון פּאָלודניאָווא 4 דאַרפען דעצידירען צי ער זאָל דעם מאַנדאַט דערהאַלטען, אָדער זיך פון איהם אָפּזאָגען.

אַרום דער פראַגע האָט זיך ענטוויקעלט אַ הייסער וכּוח וועלכער האָט מאָמענטווייז אָנגענומען אַ שטורמישען כאַראַקטער. אַ טייל רעדנער האָבען אָנגעוויזען אַז הגם דער האַנדווערקער פערבאַנד איז בעת די וואַהלען צו דער קהלה אַרויסגעטראָטען זעלבסטשטענדיג אַלס ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציע און נישט אַלס פּאָליטישע קערפּערשאַפט, קען זאָבער זייער פאָרטרעטער אין קיין נאָמינירטער פערוואַלטונג נישט אָנטיילנעמען, בפרט אַז ציוניסטען, בונד און פּועלי ציון זענען אין דער פערוואַלטונג נישטאָ.

דאַגעגען האָבען די אָנהענגער פון אַנדערען צד אָנגעוויזען, אַז די לאַגע פון די האַנדווערקער איז זעהר אַ שווערע איצט דאַרף אַדורכגעפיהרט ווערען די פּסח-אַקציע און מ'קען נישט איבערלאָזען די גרויסע מאַסען נויטבעדערפטיגע יודישע האַנדווערקער אָהן אַ פאָרטרעטער. די פערזאַמלונג האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט אין דער נאַכט צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע וועלכע פאָדערט אויף ה' האָפּמאַן צו פערהאַלטען זיין מאַנדאַט אין דער נאָמינירטער קהלה-פערוואַלטונג כדי דאָרט צו קענען פערטיידיגען די אינטערעסען פון די האַנדווערקער.

באַנדיטען געשלאָפען אויף היי

אַרעסטירט די רויבער, וועלכע האָבען בעראַבט אַ יודישען יובילער

(–) מיט 2 טעג צוריק איז די קרייז-פּאָליציי אַלאַרמירט געוואָרען וועגען אַ דרייסטען באַנדיטען-אָנפאַל אין קלאָדאַווע, נעבען קאָלע.

אַרום 9 אין אָוונד זענען 4 מאַסקירטע באַנדיטען אַריינגעקומען אין דער וואוינונג פון יובילער הענעך דאַווידאָוויטש און דראָהענדיג איהם מיט רעוואָלווערן געפאָדערט געלד. ווען דאַווידאָוויטש האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געבען, האָבען די באַנדיטען איהם געבונדען צוזאַמען מיט זיין שכן שמואל לאַרמאַן, זיי פערשטעפּט די מיילער און אַליין זענען זיי צוגעטרעטען צו ראַבעווען זייגערלעך, פינגערלעך, קייטעלעך, בראַשקעלעך א. ד. גל. נאָך דער רויבעריי זענען די באַנדיטען נעלם געוואָרען.

די אַלאַרמירטע פּאָליציי האָט אונטערגענומען אַ געיעג, נאָר די באַנדיטען האָבען פעריבען אַלע שפּורען נאָך זיך.

נעכטען האָט די פּאָליציי בעקומען אַ ידיעה, אַז אין דאָרף רדוטאָוו בעהאַלטען זיך אין אַ סטאָדאָלע פערדעכטיגע פּערשוינען.

שפּעט אין אָוונד האָט פּאָליציי אַרומרינגעלט די סטאָדאָלע און טאַקע דאָרט געטראָפען 3 פּערשוינען, וועלכע זענען געשמאַק געשלאָפען אין היי.

ווען מען האָט זיי אויפגעוועקט און רעווידירט האָט מען ביי זיי געפונען רעוואָלווערן, מאַסקעס און אויך די צוגערויבטע ציהרונג ביים יובילער דאַווידאָוויטש.

די באַנדיטען האָט מען געשמידט אין קייטען און אַרעסטירט, עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די באַנדיטען זענען: אַדאַם וואַלטשאַק, וואַצלאַוו פּליכטאַן, יוזעף לוטשינסקי.

די אַרעסטירטע האָבען אויך אויסגעגעבען דעם נאָמען פון פערטען באַנדיט.

ענטדעקט אַ פאַבריק פון פאַרנאָגראַפישע קאַרטען

ס'ווייב איז געווען די מאָדעל צו די שמוציגע אַקטען

(–) פּאָליציי איז נעפאַלען אויף די שפּורען פון אַ סקאַנדאַלעזע אַפערע אין קאַליש.

לעצטענס איז אין קאַליש פערשפּרייט געוואָרען מאַסען פאַרנאָגראַפישע קאַרטען, וועלכע האָ... יע אויך געפינען אַ ברייטען אָפּזאַץ צווישען דער שול-יוגענד.

די פּאָליציי האָט דעריבער אונטערגענומען אַן ענערגישע אויספאָרשונג, כדי צו דערגעהן די קוואַלע פון וואַנען די פאַרנאָגראַפישע קאַרטען שטאַמען. באַלד האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די „פאַבריקאַציע" שטאַמט פון קאַליש גופא און ווערט געאַרבייט אויף אַ היימישען סיסטעם.

די דאָזיגע עקלהאַפטע קאַרטען זענען געווען געמאַכט אויף אַ זעהר שלעכט און ביליג פּאַפּיר און די אויפנאַמען זענען געווען געמאַכט אין אַ אָרים מעבלירטן צימער.

די שפּורען האָבען געפיהרט צו דער וואוינונג פון 48 יעהריגען טאַפּעל רודזקי, וועלכער וואוינט אויפ'ן נייעם מאַרק 7 אין קאַליש מיט זיין נישט לעגאַלער ווייב יוזעפאַ שימאַנסקאַ.

ווען די פּאָליציי האָט געמאַכט אַ רעוויזיע אין דער דאָזיגער וואוינונג, האָט זי דאָרט געפונען אַ פאָטאָגראַפישען אַפּאַראַט, אַלע פאָטאָגראַפיר-מכשירים און אַ גרויסע צאָהל פאַרנאָגראַפישע קאַרטען.

די גרעסטע סענסאַציע איז געווען דער ענטדעקטער פאַקט, אַז די פרוי וועלכע געפינט זיך אויף די אַלע פאַרנאָגראַפישע אויפנאַמען איז נישט קיין אַנדערע ווי דעם זעלבען רודזקי'ס „ווייב".

דאָס פאַרפאָלק איז אַרעסטירט געוואָרען און ביי דער אויספאָרשונג האָט זיך די פרוי יוזעפאַ מודה געווען, אַז זי האָט פּאָזירט צו דער שמוציגער, פאַרנאָגראַפישער אַרבייט, ווייל איהר „מאַן" האָט זי דערצו געצווינגען.

רודזקי אַליין האָט זיך מודה געווען, אַז ער איז דאָס דער „פאַבריקאַנט" פון דער שמוציגער סחורה און האָט אויך איבערגעגעבען, אַז זיין „סחורה" האָט געהאַט אַ ברייטען פערצווייגטען אָפּזאַץ איבערן גאַנצען לאַנד און אפילו אין אויסלאַנד.

קאַמף מיט געהיימע שחיטה

(מ) אין מאַגיסטראַט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ, אויף וועלכער ס'זענען בעטראַכט געוואָרען די מיטלען וואָס דאַרפען אָנגענומען ווערען כדי צו פערהיטען פון דער געהיימער שחיטה, וועלכע האָט זיך לעצטענס ביי אונז שטאַרק אַנטוויקעלט. ס'איז אַרויסגערוקט געוואָרען דער פאָרשלאַג צו בעשטימען פּרעמיעס פאַר ענטדעקען יעדער פאַל פון נישט קאָנטראָלירטער שחיטה. ביי דעם ענין וועט פאָרקומען נאָך אַ קאָנפערענץ.

אַכטונג, האַנדווערקער!

פון לאָדז און פּראָווינץ

וועלכע האָבען נישט די נויטיגע פּאַפּירען, וואָס בערעכטיגען אייך לויט'ן צעכען-געזעץ צו פיהרען אַ וואַרשטאַט. קאָנט איהר אין אייערע ענינים זיך ווענדען אין בעוואוסטען ביוראָ

„POLPRAW"
ul. PR. NARUTOWICZA 1
fr II piętro. Telefon 170 01

וואו איהר וועט ווערען שנעל און פּינקטליך ערלעדיגט.

באַמערקונג: עס ווערען אויך ערלעדיגט ענינים פון אַלע פאַכען.

שפּרעכשטונדען פון 4 ביז 7 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

מ'גיט שוין אַרויס נומערלעך פאַר ראַד-פאָהרער

(מ) די אינדוסטריע-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט האָט שוין אָנגעהויבען אַרויסצוגעבען נומערלעך פאַר ראָווערן, דראָזשקעס א. אז. וו.

אינטערעסענטען דאַרפען ביים אויסקויפען די נומערלעך פאָרשטעלען די בעשטעטיגונג, אַז זיי האָבען רעגיסטרירט זייערע אונטערנעמונגען אין אינדוסטריע-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט. ביים אויסקויפען נומערלעך אויף ראָווערן דאַרף מען צושטעלען אַ בעשטעטיגונג, אַז מ'וואוינט אין לאָדז.

אַ נייע געזעלשאַפט צו בויען היימען פאַר עקסמיטירטע יודישע לאָקאַטאָרען

לויט דער איניציאַטיוו פון ה' יוסף עהרליך איז אין אונזער שטאָט געגרינדעט געוואָרען די ערשטע אין פּוילען נייע געזעלשאַפט צו בויען היימען פאַר עקסמיטירטע יודישע לאָקאַטאָרען.

אין דער שפּיץ פון דער דאָזיגער הכנסת-ניצליכער געזעלשאַפט שטעהט לאָוניק יאַקעל און עס בעטייליגען זיך די ה"ה: יוסף עהרליך, משה מיכעלסאָן, י. קאַרמיאַל, חיל פּינטשעווסקי, א. ה. מעלמאַרב און ב. פּאַנסקי.

לוסטראַציע פון האַנדעל- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען אין לאָדז

לויט ווי מיר דערוויסען זיך האָט דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר אָנגעהויבען אַ גענויע לוסטראַציע פון די לאָדזער האַנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען.

דער ציל פון דער דאָזיגער לוסטראַציע איז פעסטצושטעלען, צי אַלע יוגענדליכע אַרבייטער זענען לויט'ן געזעץ פערערגיסטרירט געוואָרען.

פאַר נישט האָבען אַדורכגעפיהרט די רעגיסטראַציע וועלען די באַלעבאַטים פון די פירמעס בעשטראָפט ווערען.

היינט און פאָלגענדע טעג!

מיט קאָסטען פון 2 מיליאָן דאָלאַר! דאָס בעדייטענדסטע קלאַנג-פילם מייסטערווערק לויט דער בעוואוסטער ערצעהלונג פון Gaston Leroux א. נ.:

געשפּענסט אין דער אָפּערע

פּרעכטיגע קרעאַציע פון אונפערגעסליכען מייסטער פון דער מאַסקע

LON CHANEY

אין די הויפּט-ראָלען:
Mary Philbin, Norman Kerry

— נעכסטער פּראָגראַם: —
„דער קעניג פון די בעטלער"

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג: 4.30 אָכמיטאָג
שבת, זונטאָג און יום-טוב 12.30 בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזען.

אמאל און איצט

די קאמארניקעס האבען איצט „שניט-צייט“

דאס לאדזער יודישע סוחרטום, לעמט בכלל אדורך א זעהר קריטישע צייט. ווי אבער באמת די לאגע איז, קאן יעדערער פון אונז נישט וויסען, ווייל יעדערער אייבער איז פערטון מיט זיינע צרות און מאנכע טרייבען די צייט מיט'ן „צרות רבים חצי נחמה“.

פאקטיש אבער, ווי דער מצב איז אין אלגעמיין קאן מען נאר בעקומען א בילד פון אמת'ע ציפערען. בולט'ע בעווייזען שטעלען אונז פאר דעם פאקטישען צושטאנד פון אונזער סוחרישען קלאס.

טרויעריגע ציפערען גיבען אונז, דער איצטיגער בילאנס פון די קאמארניקעס פאר'ן יאהר 1930, וואס מיר פע"ע טליכען אט דא צוזאמען מיט אונזער ארטיקעל. צו די ציפערען בעלייכטען מיר אויך פון אונזער זייט דעם מצב פון די יעניגע, וועלכע זענען געפאלען א קרבן פון דער טרויעריגער צייט.

די 18 לאדזער קאמארניקעס, וועלכע האבען אין משך פון יאהר 1930 דורכגעפיהרט א ריזען-ארבייט האבען וואס אמת זאגענדיג געצויגען דערפון א היבשע יניקה און צוזאמען מיט די דאזיגע איינצעלנע גליקליכע, האבען אנדערע יחידים זיך מיטגעשלעפט, אבער ווען מען זאל זיך טיפער אין דער דאזיגער אונדאנקבארער ארבייט גריבלען, האט מען געמוזט אויך אנווענדען אט דאס אויסערסטע — פון שיקען קאמארניקעס...

פיל טרויעריגער איז אבער, וואס גראד פון פיל אנגעזעהענע סוחרים, האט מען געמאכט בעטלער. ווי אונזער טאבעלע, וואס מיר גיבען בעווייזט, האט די פיעטריקאווער גאס, אט גראד דער אנגעזעהענער האנדעלס-צענטער פון לאדז, אדורכגעמאכט 1112 צוואנג-ליציטאציעס, וואס דאס איז א העלפט פון אלע דורכגעפיהרטע ליציטאציעס.

נאר לאמיר א קוק טון אויף אונזער טאבעלע.

רעוו'ר	ארײנגעקומען פראטעסטן	צאלרא פון 1929 י.	צוזאמען	ליציטאצ. דורכגעפירט	ליציטאצ. פון המזער	נאכגעלינג ע-לעדיגט	צוזאמען	צאלרא אויפ'ן יאהר 1931
1	2991	142	3133	183	—	2950	3022	111
2	2213	698	2911	68	—	2843	2028	883
3	2353	100	2453	52	—	2401	2286	167
4	2150	1319	3469	227	—	3242	2117	1352
5	3900	354	4254	78	—	4176	3709	550
6	1502	366	1868	54	—	1814	1218	650
7	3747	182	3929	98	—	3831	3765	164
8	1807	515	2322	94	—	2228	2129	193
9	2122	1538	3660	86	1	3573	2154	1506
11	2593	716	3309	132	—	3177	2746	563
12	4032	285	4317	154	—	4163	4068	249
13	2773	213	2986	119	—	2867	2725	261
14	3818	199	4017	453	—	3554	3834	183
15	3186	648	3834	204	—	3630	3292	542
16	2547	276	2823	96	—	2727	2192	631
17	2605	161	2766	32	1	2733	2653	113
18	1660	676	2336	—	65	2271	883	1453
	45999	8388	54387	2130	67	52280	44821	10571

קודם כל שטעלען מיר פון דער טאבעלע פעסט, אז אין די רעווירען 4, 5, 6, 14, 15 און 16 (פעטריקאווער גאס ביז קאראלא) האבען די בעלי חובות גוטוויליג ערלעדיגט 19.143 „ספראוועס“, אנטקעגען דער אלגעמיינער צאהל פון 52.280, וואס דאס אליין בעווייזט די אפפערווילליגקייט פון אט דעם קלאס סוחרים.

אויף אלטשטאט און באלוט, וואס די רעווירען מאכען אויס 8, 9, 11 און 12 זענען דורכגעפיהרט געווארען 466 ליציטאציעס אויף מעבעל און סחורות און איין ליציטאציע אויף בחלאות. אויף 13.141 „ספראוועס“ זענען גוטוויליג ערלעדיגט געווארען.

וואס דאס האט געקאסט ? קאנען מיר געבען א ציפער פון אנ'ערך צוויי מיליאן זלאטעס.

קודם כל קענען מיר 45.999 „ספראוועס“ צו 100 זלאטעס, וואס ס'בעטרעפט 13 14 זלאטעס — 644.000 זלאטעס. אט דאס איז אלץ צום ערשטען טערמין, דאן נעמען מיר דיזעלבע צאהל צו 8.50 זלאטעס צום צווייטען טערמין מאכט אויס 391,000 זלאטעס.

אזוי האבען מיר א סומע פון איבער א מיליאן זלאטעס.

צום ערשטען טערמין קומט זעלטען פאר א ליציטאציע, ווייל דער קאמארניק קומט צום מעהרסטען טיילס אליין און שאצט אב ווי איהם פאסט, וואס צום ערשטען טערמין מוז מען ביי דער ליציטאציע קויפען איבער'ן שאצונגס-פרייז, דאגעגען צום צווייטען טערמין קאן מען שוין קויפען ביי יעדען פרייז.

איצט מוזען מיר אויך רעכענען, אז ס'געבען אויך „ספראוועס“ פון טויזענדער זלאטעס, וואס ביי איבער 400 זלאטעס מוז מען די ליציטאציע טערמינען בעקאנט מאכען דורך אנאנסען אין דער פוילישער פרעסע, אזא אנאנס קאסט צו יעדען מאהל 10 זלאטעס, דערצו קומט פאר יעדער דעקלאראציע וואס דער „וויראק“ איז פון שטאטישען געריכט 50 גראשען און פון קרייז געריכט 3 זלאטעס. אלזא האבען מיר שוין א קימא לן פון גאנצע צוויי מיליאן זלאטעס.

ווי די זאך זאל נישט זיין, זעהען מיר אז ביי דעם סוחרישען קלאס איז געקומען דער כלה כל הקיצין און מ'האט זיך נישט געוואלט מאכען פון זיך חוכה וטלולא...

אויסער דעם געבען מיר בכלל נישט דעם בעריכט פון די קאמארניקעס, וואס זיי האבען איינגעקאסירט שטראף-געלדער פון די פערמשפטע, דען ווי ס'איז בעוואוסט איז פון 1-טען יולי 1930 אריין אין קראפט דער נייער שטראף-געזעץ-בוך. איצט מוזען די אלע, וועלכע זיצען אב א שטראף, סיי אין תפיסה און סיי אין ארעסט בעצאהלען צו 1,50 זלאטעס. א טאג.

אויף די שטראפען וואס ס'ווערט ארויסגעגעבען למשל א געלד-שטראף, אדער תפיסה, ציהט דער קאמארניק איין דאס געלד, נאר ווען דער פערמשפטער האט נישט, שיקט דער קאמארניק איבער דעם געריכט א פראטאקאל און דאס געריכט שיקט צו צו דער פאליציי וועגען נעמען דעם פערמשפטען אין תפיסה, אבער אלץ מוז דער פערמשפטער בעצאהלען צו 1.50 זלאטעס א טאג. סיידען, אז דער קאמארניק שטעלט פעסט, אז דער בעטרעפענדער איז א בלוטיגער ארימאן און האט נישט צו בעצאהלען, דאן ווערט דאס אויסהאלטען אין טורמע, געשענקט.

ווי ס'זאל נישט זיין, זענען קאמארניקעס איצט בעווארפען מיט ארבייט, וואס מיר זעהען פון דער טאבעלע אז די זאלדא אויפ'ן יאהר 1930 מאכט אויס 8388 „ספראוועס“ און אויפ'ן יאהר 1931 שוין 10,571 „ספראוועס“, דערביי זענען אין משך פון יאהר 1930 צוגעקומען דריי נייע קאמארניקעס.

נישט בחנם זענען אלע געריכטס-בעאמטע שטארק להוט אויפ'ן פאסטען פון א קאמארניק...

ב. פ.

פלענאר-זיצונג פון קרן-קימת לישראל

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעפארשטעהענדער טראדיציאנעלער פורים-אקציע פון קרן-קימת, איז נעכטען אין אווענד פארגעקומען אין ביורא פון קק"ל א פלענאר-זיצונג מיט דער בעטייליגונג פון פארשטעהער פון די ציוניסטישע גרופירונגען און יוגענד ארגאניזאציעס.

אויף דער זיצונג זענען בעטראכט געווארען א רייה פראגען וועגען פערשטארקען די קרן-קימת טעטיגקייט ווי אויך וועגען אנהויבען א נייע אקציע פון פערטיילען נייע 1.000 קק"ל פושקעס אין אונזער שטאט.

א בעזונדער געוויכט ווערט געלייגט אויף דער היי-יעהריגער פורים-אקציע וועלכע הויבט זיך אן היינטיגע וואך און וועלכע דארף דינען אלס התחלה פאר דער ווייטערדיגער פערשטארקטער טעטיגקייט פון קרן קימת, וועלכער האט איצט גרויסע מעגליכקייטען פון נייע באדען-קניות אין ארץ ישראל.

Dr med. H. Karaś
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגיערזשער 16
נעהמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאסערקעוויטש (זגערזשער 54); י. סיטקעוויטש (קאפערניק 26); זונדעלעוויטש (פיעטרקאווער 25); וו. סאקאלעוויטש און וו. שאט (פשעיאזד 19); מ. ליפיעץ (פיעטרקאווער 143); א. ריכטער און ב. לאבארדא (11 ליסטאפאד 26).

א שרפה אין דער קראנקען-קאסע

עס האט געקאנט טרעפען א גרויס אומגליק

(2) נעכטען, א זייגער 4 פארטאג איז פון א נישט-פעסטגעשטעלטע סבה ענטשטאנען א שרפה אין דעם לאגער פון ליידיגע פלעשלעך ביי דער קראנקען קאסע (אויף ויאולטשאנסקא 225). די פייערלעשער האבען געהאט א זעהר שווערע ארבייט ביים איינלעשען די שרפה, ווארום אין שכנותדיגען לאגער האבען זיך געפונען גרויסע זאפאסען בענזין און אנדער לייכט-ברענענדער מאטעריאל, אזוי אז ווען די פייערלעשער כאפען זיך נישט בעצייטענס צו לאקאליזירען דאס פייער, וואלט עס נישט אפגעגאנגען אהן עקספלאזיעס און אומגליקען.

ערב די קהלה-וואהלען

פערזאמלונג פון באלעבאטים

נעכטען, 4 נאכמיטאג איז לויט דער איניציאטיוו פון דעם שוהל קאמיטעט ביי דער אלטשטעטישער שוהל (וואלבארסקא 20) פארגעקומען א גרעסערע פערזאמלונג פון אלטשטעטישע באלעבאטים ווי אויך פון באלוט, פון גייערס ראיאן און פון צענטר שטאט.

די דאזיגע פערזאמלונג, וואס איז געפיהרט געווארען אונטער דעם פארזיץ פון ה' אברהם לייב דאמב, איז געווען געווידמעט דער פראגע פון דער טאקטיק צו די קומענדיגע קהלה-וואהלען.

עס זענען געהאלטען געווארען א רייה רעפעראטען דורך די ה"ה פאנטעל, געררטנער, ראפאפארט, סענדער א. א. וועלכע האבען אנגעוויזען אויף דער נויטיגקייט צו בילדען אין לאדז א פעראייניגטע באלעבאטים-ליסטע.

עס זענען אנגענומען געווארען א רייה ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס, און ס'איז בעשלאסען געווארען צו ענטוויקלען א געהעריגע אקציע אין דער דאזיגער ריכטונג.

בעפאלען א יודישען סוחר

און צו'ניזוק'ט איהם — נישט צום דערקענען

(2) נעכטען ארום 8 א זייגער אין אווענד איז דער 45 יאהריגער סוחר אברהם מילשטיין פון (זגערזשער 93) בעפאלען געווארען דורך נישט ענטדעקטע באנדיטען אויף מוירער-גאס 4, און איז אזוי צוהרג'ט געווארען, אז ער איז א פערחלשטער געבליבען ליגען אויף דער גאס. צופעליגע דורכגעהער האבען איהם אזוי א האלב טויטען געפונען ליגען אין גאס, האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז מען האט דעם בעפאלענעם צופלאטשט די נאז און צושעדיגט די רעכטע אויג. אויף זיין וואונש האט איהם פאגאטאוויע אפגעפיהרט א היים. לעת עתה איז דער פאליציי נישט געלונגען פעסטצושטעלען, ווער די אנפאלער זענען. מען איז זיך בלויז משער, אז מילשטיין האט געבעך, געהאט אזא סוף, מחמת ער האט פערקויפט ביליגער זיין סחורה און איינער פון די קאנקורענטען זיינע האט עס געדונגען שלעגער, כדי מ'זאל איהם קאלט מאכען...

געפאקט א רעשטעל „נאבעלע לויטע“...

עס זענען ארעסטירט געווארען: 3 באנדיטען, 14 איינברעכער 34 גנבים און 3 מעסער-שטעכער

(2) די גאנצע היגע פאליציי האט נעכטען פון 2 ביינאכט ביז 6 אינדערפריה אדורכגעפיהרט א מין גענעראל-אבלאווע אין פערשידענע ערטער פון דער שטאט, און פון הינטער די שטאט, כדי צו מאכען א שטיקעל „טשיסטקע“. בסך הכל זענען ארעסטירט געווארען 54 פערזאן — איינס און איינס — און ס'איז שוין פעסטגעשטעלט געווארען, אז זיי אלע זענען אלטע „בראנזשיסטען“: 3 פון זיי זענען, לויט'ן בערוף, באנדיטען, 14 זענען איינברעכער; 34 סתם-גנבים און 3 מעסער-שטעכער...

ווי פאר א 4 שעה ארבייט איז עס א נשקשה'דיגער פאנג.

פאסטקארטען און מעדאלען

צום נאמענס-טאג פון מארשאל פילסודסקי

כידוע, זענען אין צוזאמענהאנג מיט דעם נאמענ-טאג פון מארשאל פילסודסקי ארויסגעגעבען געווארען (דורכ'ן הויפט-קאמיטעט אין ווארשא) זכרון-מעדאלען, גאלעפקעס און פאסט-קארטלעך, וועלכע ווערען פערשפרייט צווישען דער געזעלשאפט.

די דאזיגע זאכען קאן מען בעקומען צו קויפען אין ביורא פון דער „פעדעראציע“, זשעלאנא 20 אין טויער, ערשטער שטאק, פראנט.

בעפאלען אנ'אלטע פרוי

א באנדע פערמאסקירטע באנדיטען אין א קויהלען-סקלאד

נעכטען, צווישען 6 און 7 א זייגער זענען אין פעטריקאוו, אין קויהלען-סקלאד אויף פילסודסקי 47 אריין עטליכע פערמאסקירטע באנדיטען און מיט עפיס א טעמפען געגענשטאנד שטערבליך פערהאונדעט די 62-יאהריגע קאטאזשינא קאסטערסקא, וועלכע האט אין דעם סקלאד דיזשורירט.

די באנדיטען האבען צוגענומען פון דער האנד-קאסטעקע 80 זלאטעס און זענען ענטלאפען. פאליציי זוכט זיי.

א מורא'דיגער זעלבסטמארד

פון אנ'ארבייטסלאזען

שוין א לענגערע צייט ווי דער 30-יאהריגער פערדינאנד שיקעלמא (לעשנא 13) איז ארומגעגאנגען אהן ארבייט און אהן מיטלען צום לעבען. נעכטען איז ער דעריבער בעגאנגען זעלבסטמארד אויף א שרעקליכען אופן. (משמעות, אויף סם נישט געהאט!) ער האט, נעמליך, אראפגעשלונגען געשטויסען גלאז, וואס האט איהם צושניטען דעם מאגען מיט די קישקעס, אזוי אז עס האלט מיט איהם זעהר שמאל, און דאקטוירים צווייפלען צו ער וועט א טאג אדורכלעבען.

עס פעהלען נישט קיין נאאיווע מענשען

(א) אין דער וואוינונג פון פעסע גאלדבערג (גלובא 4) איז געקומען עפעס אנ'אונבעקאנטער און האט איהר מיטגעטיילט, אז פאר איהר איז אנגעקומען א פעקעל פון אמעריקא און מ'דארף דערפאר בעצאהלען 27 זל. די פרוי איז מיט איהם אוועק אפנעהמען דאס פעקעל. פאר'ן הויז אויף פיעטריקאווער 46 האט דער פערשוין גענומען ביי פרוי גאלדבערג דאס געלד און איז אריין אפצונעהמען דאס געלד. ערשט נאך לאנגען ווארטען האט די פרוי פעסטגעשטעלט, אז דאס הויז האט 2 אויסגאנגען און פערשטאנען, אז זי איז בעשווינדעלט געווארען. פאליציי זוכט דעם שווינדלער.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מאנטאג, דעם 23-טען פעברואר

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט“

— פון דעם זעלבען טאג. —

א פארלעזונג

מיטוואך אין אווענד וועט ד"ר וויינבערג האלטען א פארלעזונג אין פעלדשער-פערבאנד (פיעטריקאווער 92) וועגען אינערליכע קראנקהייטען.

צום 10-יעהריגען יובל

פון הסתדרות העובדים אין א"י

אין צוזאמענהאנג מיט'ן 10-יעהריגען יובל פון הסתדרות העובדים אין ארץ ישראל. ארדענט איין די היגע יוגענד ארגאניזאציע א. נ. פון ד"ר טעאדאר הערצל, אין לאקאל פון „הזמיר“ (אלעיע קאשטשיושקי 21), א רעפעראט פון ד"ר אריה טארטאקאווער אויף דאס טעמא: „10 יאהר יודישע ארבייטער-ארגאניזאציע אין א"י ישראל.

היינט „אוריאל אקאסטא“ מיט רודאלף זאסלאווסקי

די גאסטראלען פון רודאלף זאסלאווסקי געהען ווייטער מיט גרויס ערפאלג, דער קינסטלער מיט זיין אויסדערוועהלטען אנסאמבל וועלען זיכער א לאנגע צייט נאך פערבלייבען אין לאדז.

היינט ווערט געשפילט צו ביליגע פרייזען קארל גוצקאווס „אוריאל אקאסטא“ מיט זאסלאווסקי אין דער הויפט-ראל.

מארגען „טוביה דער מילכיגער“.

תקון טעות

אין דער נעכטיגער מעלדונג פון דער פערוואלטונג פון דער יוד. קהלה אין לאדז וועגען אויסלעגען דעם עטאט-רעגיסטער אויפ'ן יאהר 1931 צום דורכזעהען במשך פון 8 טאג (פונ'ם 22-טען ה. ח. ביז'ן 2-טען מערץ ה. י.) זענען בטעות אדורכגעלאזט געווארען די גאסען גראבאווא און קאנמנא.

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141 32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

א רייזע איבער רהיינלאנד-וועסטפאלעז

דאס רוישיגע לעבעז אמאל און דאס אבגעשטאנענע לעבען היינט. — דער רהיין האט פיל צו דער-צעהלעז וועגן יודן קדושים. — דאס יודישע לעבעז איז רהיין=געביט. — דאס לעבן פון די מזרח=יודן

(קארעספאנדענץ פון דייטשלאנד)

ווייל מען בעקומען א קלאהר בילד פון דעם איצטיגען ווירטשאפטליכען מצב אין דייטשלאנד, אזוי איז רהיינלאנד-וועסטפאלען דער בעסטער באראמעטער, וואס ווייזט ביז די קלענסטע פרטים דעם אונטערשייד פון די אמאליגע גוטע און די היינטיגע שלעכטע צייטען, מיט אכט-צעהן יאהר צוריק זענען דא די אונטערדישע בערג-ווערק-לעכער געווען דער אמת'דיגער גהינום פון פיבער-האפטער רעקארד-ארבייט, ארום און ארום, אונטען ווי אויבען, איז די ארבייט געגאנגען מיט א מין שוויצעדיגען טעמפא, וואס האט דעם ארבייטער צודרייצט ווי א ווילדע חיה. אלעס, דער ארבייטס-מענש, זיין ווערקצייג, די מאשין און איהר הארץ האט געסאפעט אונטער'ן שווערען יאך פון אנ-שטרענגונג, די אטמאספערע איז געווען אויסגעפולט מיט איילעניש, יאגעניש, קאכען, רוישען און פייפען פון די ביז'ן הימעל אויסגעשטרעקטע קוימענס, די אינדוסטריע האט געהאלטען אין איין שרייען נאך פרישע ארבייטס-הענד, טויזענדער אויסלענדי-שע ארבייטער, בתוכם א רוב פון אונזערע ברידער זענען טאג-איין, טאג-אויס געגאנגען דעם וועג אין די אונטערדישע שווארצע בעהעלטענישען.

און ווען די ארבייטער האבען געהאט פולע בעשעפטיגונג און פערדינט אויף פרנסה, האט די בעשעפטס-וועלט, דער האנדווערקער און זונסטיגער ווירטשאפטס-מענש געצויגען שטארקע יניקה פון דער דאזיגער ארבייטס-שפע, מען האט אומעטום בעהערט קלאפען דעם דופק פון לעבען און נישט קוקענדיג דערויף, וואס דאס דייטשע פאלק איז געווען בעווארפען מיט טויזענדער קליינע און גרויסע פאליטישע דאגות, און עס איז געשטאנען אונטער דער כסדר'דיגער שמירה פון פרעמדע ביקסען, האט זיין לעבען געהאט זין און אינהאלט.

היינט איז דא א מהפכת סדום! א טויט-שטילקייט בעהערשט דאס לעבען, דער גרעסטער טייל פון די בערגווערק — און קויהלען-שאכטען ליגט ווי א קוים, וואס צוגעשיטעט מת. די שווערע אייזען-טירען פון צעהנדליגער גרויסע פאבריקען זענען מיט איין מאל צוגעהאקט געווארען, פון די מיט שווארצען פאבריקס-רויך פעריקאפטשעטע און מיט אייזערנע גראטעס ארומגעצוימטע פענסטער, קוקט ארויס א דלות'דיגע פוסטקייט, וואס ווארפט אויף פערבייגעהענדע א אויסטערלישע אימה..

שפאצירט מען איבער די וואוין-ישובים פון די ארבייטער און מען בעגעגענט זיך מיט דעם מענשליכען עלענד פנים אל פנים, אזוי ענטפלעקט זיך די טראגעדיע פון מענשענס אומבעהאלפענקייט. די צאהל פון ארבייטסלאזע וואקסט פון טאג צו טאג, מיט זיי וואקסט אויך דער באנקראט פון סוחר'ישען מיטעלשטאנד, איין קאנקורס יאגט דעם צווייטען... אויף די לעבהאפטעסטע גאסען זענען אויסגעשריבען די שענסטע פראנט-געוועלבער צו פערדינגען, ווער לאזט זיך ביי דער היינטיגער קריזיס פערפיהרען אגצוהויבען ווערכען ס'איז מסחר, וואס פערשלינגט גרויסע דירה-הוצאות...

* * *

גארנישט חידושלעך, וואס אזא תהו ובהו מאכט קראנק דאס מענשליכע געהירען. די ברייטע מאסען, נישט זעהענדיג קיין אויסוועג פון זייערע ליידען, ענטלויפען פון דערזעלביגער אידעען-וועלט, וועלכע האט זיי צוואנציג און מעהר יאהרען דערצויגען צו קלאסענבעוואוסטע סאציא-ליסטיש-דענקענדיגע מענשען.

מאסענווייז געהען די ארבייטער אריבער אינ'ם לאגער פון זייער בלוטיגען שונא. דאס נאציאנאל-רעוואלוציאנערע כשוף-ווארט פון קו-מענדיגען פעלקישען שטאאט, פראקלאמירט פון א קליקע מאכט - הונגעריגע טיראנען, וועמענס גאנצער ווירקונגס-כח עס בעשטעהט אין פאנ-טאסטישע שלאגווערטער, האט מיליאנען דייטשען בערוישט און געשלאגען מיט פאליטישער בלינדקייט.

דאס רהיין - רוהר - געביט — די פעסטונג פון פראלעטארישען ראדיקאליזם האט בעקומען א אויסגעקרומטען רוקען. פון דער אלמענשלי-כער פערברידערונגס-לאזונג „פראלעטאריער פער-איינינגט אייך! איז געבוירען „יודא פערעקע!" — דער אנטיסעמיטיזם האט אויסגעשטרעקט זיין שד-האנד און ארומגענומען גרויסע טיילען פון דייטשען פאלק. דער ארבייטער איז אפשר דאס בעסטע ווערקצייג אין די הענד פון פעלקישען נאציאנאליזם, ווייל ער איז בטבע דער מענש פון אקטיוויטעט.

* * *

פערשטעהט זיך, אז אזא אומגעהויערע שליטה פון אנטיסעמיטיזם אויפ'ן דייטשען לעבען וועקט דאס געוויסען פון יודענטום אין די דאזיגע פראווינץ-לענדער. אין אינטערעס פון זעלבסט-ערהאלטונג פיהרען די יודען דעם אבוועהר-קאמף. דער אופן וויאזוי ער ווערט געפיהרט איז איצט אביסעל אנדערש געווארען ווי אין פריהערדיגע יאהרען. מען בענוגט זיך נישט מעהר מיט'ן שפיל אין בעהעלטעלעך און פון דארט ארויסשרייען „א מכה ביסטו געקרעכט!" נאר מען נעמט זיך צו לייטישערע, ערפאלגרייכערע מיטעל.

אין א רייהע פון יודישע קהלות ווערען אפ-געהאלטען עפענטליכע פארטראגען און דיסקוסיע-אווענדען און סינאגאגען. עס ווערען בעהאנדעלט טעמעס, וועלכע געבען א קלאהרען ענטפער אויף אלע פראגען, וואס בעשעפטיגען די נישט-יודישע וועלט און איהר שייכות מיט'ן יודענטום. אלס פרעלעגענטען טרעטען ארויס אזעלכע וויסענשאפטס-לייט ווי לעא בעק, מארטין בובער, פראפ. גוטמאן. טויזענדער צוהערער פילען אן די סינאגאגען. צווישען זיי געפינען זיך צום גרעסטען טייל קריס-טען פון אלערליי פארטיי-ריכטונגען און פון אלערליי בערופען.

די פאָ־טראגען טראגען דעם כאראקטער פון עפענטליכע וכוחים וועגען יודען און יודענטום און זיי זענען פערבונדען מיט א פרייער דיסקוסיע, אין וועלכער עס נעהמען אפט אנטייל געגנער פון יודענטום. אנדערע ווידער דערלאנגען שריפטליכע אנפראגען, כדי זיך צו בעשאפען קלארקייט וועגען פערשידענעס, וואס דער אנטיסעמיטיזם בענוצט אלס קאמף-געצייג געגען יודענטום

אודאי קאן אויך די דאזיגע מעטאדען נישט פערטראגען דעם אנטסעמיטישען טייוועל, אבער זי האט די מעלה ווייזענדיג דער עפענטליכקייט, אז דאס יודענטום בעהאלט זיך נישט בחדרי חדרים, נאר איז תמיד גרייט אויסצוטראגען דעם קאמף מיט גייסטיגע וואפען. מיר האבען קיין שום סודות נישט צו בעהאלטען פאר דער וועלט, אונזערע גייסטיגע אוצרות ליגען אפען פאר אלעמען און מיר זענען דאנקבאר ווען מען ווייזט אן אויף אונזערע פעהלערן, אבער עהרליך און אפען ווילען מיר זיך אויסשמועסען.

דער צעווילדעוועטער יודענהאס און רהיינ-לאנד איז נישט מעהר ווי נאך א טרויעריג בלעט-על אין דער קידוש-השם-געשיכטע פון רהיינישען יודענטום. דור אויף דור, מיט גאר קליינע הפסקות איז דאס יודענטום דא געווען אויסגעליפערט אין די הענד פון זייערע בלוטיגע משחיתים. וואו אהין אונזערע פיס זאלען נישט שפרייזען, שטויסען מיר אן אויף דענקמעלער, וואס פעראייביגען דעם צלמ'דיגען גערמאנישען בארבאריזם אין זיין קאמף געגען וועהרלאזע יודישע קרבנות. ווען דער אהן ראסט און רוה רוישענדיגער רהיין וואלט געקאנט דערצעהלען וויפיל ראנגעלניש-געשרייען פון יודישע מענשען עס זענען אין איהם דערשטיקט געווארען און וויפיל יודען עס האבען איהם געפארבט מיט זייער בלוט, ער וואלט דא צעשטערט די ראמאנ-טישע אילוזיע, די אייביג-שעהנע לעגענדע ארום איהם — — —

— — — — — — — — — — — —

* * *

דעם גרעסטען נחת-רוח האב איך געהאט פון אונזערע מזרח-יודישע ברידער. זיי זענען דא פערטרעטען אין א גאר היבשער צאהל. מען טרעפט זיי אפילו אין די קליינסטע מקומות און בילדען אומעטום א געשלאסענע איינהייט, וואס פערשטעהט צו שיצען איהרע ספעציפישע אינ-טערעסען.

די דאזיגע געגענד איז באלד נאך דער מלחמה געווארען דער ריהרעוודיגסטער צענטער פון מזרח-יודישען קולטור-לעבען. די אריינגע-וואנדערטע יודישע ארבייטער האבען דא געהאט א נעץ פון קולטורעלע אינסטיטוציעס. די חשובסטע פארטיי - לידער'ס די מפורסמ'דיגסטע שרייבער פלעגען דא קומען אויפזוכען די פראלעטארישע בילדונגס-געצעלטען.

די עקאנאמישע בעדינגונגען אין עטליכע יאהרען ארום האבען פילע געצוואונגען ווייטער צו וואנדערען. צוליב דער וואקסענדיגער קריזיס האט דער דייטשער ארבייטער געמוזט פערדרע-גען דעם אויסלענדער און פערנעהמען זיין אר-בייטס-פלאץ.

געבליבען איז כאטש אזוי נאך א אנועהעווו-דיגע צאהל מזרח-יודען. זייער רעכטליכער, עקא-נאמישער און קולטורעלער לעבענס-מעמד האט זיי דיקטירט די נויטיגקייט פון ארגאניזאציע. עס איז ענטשטאנען דער פערבאנד פון מזרח-יודישע אר-גאניזאציעס, וואס האט זיי אלעמען, אהן חילוק פון פארטיי ארונטערגענומען אונטער זיינע נייטרא-לע פליגעל. אונטער זיין פאהן האט זיך אנגעהוי-בען דער קאמף פאר קליינע רעכט אין די קהלות. אונזערע ברידער האבען מיט'ן כח פון אייגענעם אחדות געלעגט ציגעל אויף ציגעל ביז עס איז זיי געלונגען צו דערגאבערן געוויסע פאזיציעס און א געוויסע השפעה אויפ'ן יודיש-געזעלשאפטליכען לעבען. איהר געפינט זיי אין די קהל-שטיבער און צדקה-ארגאניזאציעס און וואו עס רעדט זיך וועגען יודישע ענינים איז זייער שטים צו פער-נעהמען.

א מחיה א קוק צו טון אין די מזרח-יודישע לאקאלע ארגאניזאציעס, א הארמאניש-חבר'יש לעבען, קולטורעלע אויפקלערונגס-ארבייט און לעבעדיגער אינטערעס פאר אונזער נעכטיגער היים...

א מזרח-יודישע יוגענד האב איך געזעהן, וואס האט מיך פער'כשופ'ט. הגם זי איז דא אונטערגעוואקסען, געגאנגען אין דייטשישע שקאלעס און תמיד געשטאנען אונטער'ן איינפלוס פון גויאישען דרויסען, האט זי א דאנק דער גוטער ערציהונגס-ארבייט פון מזרח-יודישע אינטעליגענטען צוריק געפונען דעם וועג צו אונז.

איך האב געהאט דעם כבוד אומצעהליגע מאל צו רעדען אין פערזאמלונגען פון די דאזיגע עלטערע און יונגע יודען. די סביבה האט מיר דערוואַרימט, אויפגעמונטערט און געגעבען נייעם מוט פאר ווייטערדיגער ארבייט.

זיצען פעראיינצעלט אונזערע יונגעלייט — אידעאליסטען אין די פערשידענע שטעט און אר-בייטען מיט דעמזעלבען ברען פאר יודישקייט ווי אין דער אלטער היים. שווער איז די ארבייט, אבער זי ברענגט גוטע פרות..

* * *

וועניג תענוג האב איך געהאט צוקוקענדיג זיך צו די פרנסות פון אונזערע לאנדסלייט. מאנכע האנדלען מיט טעקסטיל-סחורות אויף אפצאהל. אנדערע מיט אלערליי צרה'דיגע פראדוקטען. אפ-געמוטשעטע, פון דאגות-פרנסה אויסגעקנייטשטע שטערענס און איינגעהויקערט אין דרייען לויפען זיי נאך דעם פעניג פערדינסט, די פרנסה, נישט אויסגערעדט זאל עס ווערען, ווייזט זיי א פייג, זי אנטלויפט פאר זיי ווי פאר פייער — — — — יודען זשאלעווען זיך: נישטא פאר זיך, קאן מען דאך אויך נישט העלפען קיין טאטען און קיין ברודער... ווי פער'סמ'טע מיט האלב פערלאשענע אויגען וואלגערען זיי זיך, פרעגען אמאל און נאכאמאל: וואס וועט זיין דער סוף ענטפערט מען זיי, אז אין אנדערע לענדער איז נאך שלעכטער, קרעכצען זיי אויף די צרות פון יעגע יודען, הא-בען זיי אבער די איינציג שעהנע מעלה; טאמער קומט מען זיך צונויף אין א פערזאמלונג, אזוי ווערט אלעס ארום, מלא שמחה. — — —

אויך עפעס ווערט.

יוסף האלענדער.

לאדזער יודישער קאמער=טעאטער
נייער „ארט"
אין ווייסען זאל מאנטייפעל זאכארניא 43
קינסטלערישער לייטער: משה בראדערזאן.
לעצטע 2 טעג פון גרויסען פראגראם № 4
„ס'רעדעל דרעהט זיך"
פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.
היינט, מאנטאג — 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.45 אין אווענד.
פראגראם: 1) פראלאג, 2) טויטע חסידים, 3) ביכער, 4) אין זאקאפאנע, 5) ארבייטסלאזער, 6) פאר חופה-וקדושין, 7) בעלי-עגלות, 8) אויף א שטיפעל ראדיא, 9) דער שליסער, 10) אויפ'ן באל, 11) מאני-טעפארע ביי ניקאלאי דעם ערשטען, 12) ארטבעסקא, 13) צ'אט—די—קן ט'אט—די—קן.
אנסאמבל לויט א.ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דזלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן. מענער: ח. אלטמאן, שמואל גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטל קאן, יעקב ריינגלאס, ישראל שומאכער, יוסף שיפער
טעקסטען: מ. בראדערזאן, דער טונקעלער און אווערטשענקא. מוזיק: ה. רובין, א. ביינגעלמאן. דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער, טענץ און פלאסטיק: ז. קרושובנא און ם. אלפערן. רעזשי— זשיגאן. שומאכער. מוזיק-דירעקטער—ה. רובין, ליכט-עפעקטען—יערא. בינע-אינספעקטאר—ט. קאן. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 ביימאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג
פרייטאג דעם 27-טען פעברואר ד.י. פרעמיערע פון נייעם 5-טען פראגראם

איהר אויף צו-להכעיס

(סקיצע)

פון ליאלי קויפמאן.

אירמא איז אריינגעפלויגען צו זיך אין צי-מער, ווי א וויכער, און מיט א טראסק פערהאקט הינטער זיך די טיר, גלייך ווי עמיצער וואלט זיך געיאגט נאך איהר. די באקען איהרע האבען גע-ברענט, דאס הארץ האט געקלאפט און די הענד זענען געווען קאלט, זי האט זיך אפגעשטעלט אין מיטען צימער פול מיט צארן און ענטריסטונג — אט די עקעלהאפטע איזא! אזא געמיינהייט! אזא פרעכהייט! זי, די דאזיגע נישטיגע מויד, איז אזוי פרעך געווארען זיגט זי האט דערטאפט א חתן, אז זי דערלויבט זיך שוין אונטערצולאזען שפילקעס, איהר, אירמא'ן און געבען איהר אנצוהערעניש, אז זי איז שוין א מיידעל פון זעקס-און-צוואנציג און איז נאך קיין כלה נישט... נו, זעהט נאר א חוצפה פון א מויד!

און אירמא האט ארומגעשארט מיט די אויגען די ווענט פון איהר צימער, גלייך ווי זי וואלט זיי גערופען פאר עדות, הערט א מעשה! די שעהנע עלעגאנטע אירמא האט געהאט אהן א צאהל פער-עהרער: אין איהר זענען געווען פערליבט אי יוסף, אי איסר, אי הענעך... גאט מייגער! ווער איז דען נישט געווען פערליבט אין איהר! און זיי אלע זענען געווען אויסגעצייכענטע יונגעלייט. און זי האט אלעמען אפגעזאגט, ווייל... זי האט געווארט אויף נאך א בעסערען שדוך, און ביי איהר שעהנקייט האט זי געקענט האפען אויף דעם, אויף איהר חבר'טע איזא האט זיך קייבער אפילו נישט אומגעקוקט! און איצט־א איז די חוצפהניצע אזוי גרויס געווא-רען ביי זיך, וואס עפעס א פעטעך אהן צייהן האט איהר געמאכט א הייראטס-פארשלאג אז זי האט שוין איינגאנצען דעם קאפ פערלוירען! אויך מיר א חתן! זיין אויסגעצוואגענער קאפ אליין וואס האט די ווערט! ברררר!

און מיט אזא מציאה וואגט זי נאך אציבד א שטאך צו טון איהר, אירמא'ן! איהר הארץ וועט דאך פשוט נישט אויסהאלטען! אזא געמיינ-הייט! ווי גיפטיג יענע האט עס א זאג געטון:

— גוואס ווארטסטו אזוי לאנג? וואלסט זיך גע-דארפט צואיילען...

שוין איינמאל א חוצפה! זי, אירמא, וואלט דאך שוין הונדערט מאל געקענט חתונה האבען, ווען זי וואלט באר געוועז וועלען! און אזא עקעל-האפטע שפין! און דאס האלט זיך באך אין איין דרעהען פאר'ן שפיגעל, אויספוצעבדיג זיך דא פון פארענט, דא פון היבטען — כא־כא! מ'קען שטאר-בען פון געלעכטער! אזא פערזעהעניש!

„וואס ווארטסטו אזוי לאנג?" — און דער-ביי אזא גיפטיג שמייכעלע!

אירמא'ן כאפט ארום אזא גרימצארן אויף אי-וא'ן, אז זי איז גרייט דאכט זיך, צו ממית'ן זי מיט איהרע אייגענע הענד„ ווייזען איהר, זי זאל וויסען, אז... נאר דא פלוצלונג לויכט-אויף אירמא'ס גע-זיכט מיט אינערליכען ליכט — עפעס א געדאנק בליצט אויף ביי איהר אין מח.

דער דאזיגער געדאנק איז אזוי לאקעריש, אזוי צוציהענד, אז פון אויפרעגונג דערפילט זי אזש א שוואכקייט אין די פיס, און זעצט זיך צו אויפ'ן בעט.

זי זיצט אזוי עטליכע מינוט און קוקט מיט איינגעביסענע אויגען אויף דעם טעפיך, גלייך ווי זי וואלט איהם איצט דערזעהן צום ערשטען מאל, איהר הארץ קאכט שוין מעהר נישט פאר כעס, דאס הארץ שלאגט אציבד רעגעלמעסיג און זיס. די באקען זענען מעהר נישט אנגעצונדען מיט העל-לישער רויטקייט, — אויף זיי איז צוגאסען א רא-זעווע פארב, און אויף די ליפען בעווייזט זיך א צוי-בעריש-שעלמישער שמייכעל. זי האט בעשלאסען: זי וועט ביי איזא'ן אפשלאגען דעם חתן איהרען! גאנץ פשוט...

וויפיל צייט דארף דען א פרוי, זי זאל פער-נארען א מאנסביל — און בפרט אזא שעהנע און עלעגאנטע ווי אירמא? לאזט זיך אויס, אז פיל וועניגער ווי אירמא אליין האט גערעכענט. אירמא האט איהם אפגעשלאגען אין צוויי-דריי געגג. דער חתן, א פערגאפטער פון דעם שטרייט צווישען ביי-דע חבר'טעס, איז געווען בעזיגט!

ער איז ארומגעגאנגען ווי א האהן, אלע ווילע צורעכט געמאכט דעם שניפס און צוגעלעגט די אויסגעצוואגענע האר אויף די שלייפען. פון אזא ערפאלג אין לעבען האט ער אפילו נישט גע'חלומ'ט. מילא... ער געפעלט פרויען — א פשוטע זאך! אין זיין פנים איז, מסתמא, פאראהן עפעס אזוינס, וואס ווירקט אויף זיי ווי א מאגנעט.

און אירמא האט איבגאנצען געברענט. מעהר מיט שנאה, ווי מיט ליבע, טאקע אין דער אמת'ען אז זי וועט ווערלען, ווערט זי חתונה האבען מיט איהם! צי וואס ווארטען אזוי לאנג — כא־כא!

באר ווען עס איז געקומען צו א קוש, איז איהר אויף א מאמענט א שוידער דורכגעלאפען דורכ'ן לייב. אוי, דאס מויל זיינס, וואו עס פעהלען אזוי פיל צייהן!... זי האט זיך אבער דערמאהנט אן איזא'ן און האט איהם א שטארקען קוש געטון גלייך אין די ליפען — איהר אויף צו־להכעיס. איהר אויף צו־להכעיס!...

—:ס:—

א בריף פון ארץ־ישראל

לעצטענס איז דא געגרינדעט געוואָרען די „חברה לתורה ולספרות ירושלים“, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך כמעט אלע רעליגיעז־אינטעלעקטועלע כּוחות, וואָס געפינען זיך אין ארץ־ישראל אין וועמענ־ שפּיץ עס שטעהען : פּראָפ. א. פרענקעל, פּראָפ. ש. קליין, הרב ש. אסף און אנדערע. צו דער ערשטער קאָנפערענץ וואָס איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין ירושלים זענען זיך צונויפגעקומען רבנים, פּראָפעסאָרען, קינסטלער, דענקער און שריפטשטעלער און ס'איז בעצייכענט געוואָרען די ריכטליניען פון דער בעפאָרשטעהענדער אַרבייט.

דער ציל פון דער געזעלשאַפט איז צו פערשטאַרקען דעם יודיש־רעליגיעזען גייסט צווישען יונגען דור און זיך בענוצען דערצו מיט אַלע מיטלען, וואָס ווערען בענוצט אין מאָדערנע קרייזען, ווי : ליטעראַטור, וויסענשאַפטליכע אויסגאַבען, פּרעסע, פאָרלעזונגען א. אַז. וו. מיט די דאָזיגע מיטלען האָט זיך דאָס רעליגיעזע יודענטום וועניג בענוצט ביז איצט. זי פערמאָגט נישט קיין אייגענע טעגליכע צייטונג, אין דער צייט, וואָס דורך די אַנדערע פּאַרטייען ווערען אַרויסגעגעבען דריי טעגליכע צייטונגען. ס'איז אויך נישט געזאָרגט געוואָרען אַרויסצוגעבען מאָדערנע ליטעראַטור אינ'ם רעליגיעזען גייסט און דעריבער מוז זיך אַ גרויסער טייל פון דער רעליגיעזער יוגענד בענוצען מיט דער אַלגעמיינער ליטעראַטור.

אָט דאָס אַלץ וויל די ניי־געגרינדעטע געזעלשאַפט „ירושלים“ דערפיהלען. איהר ערשטער שריט איז געווען איינצואָרדענען פאָרלעזונגען אין די שטעט און דערפער פונ'ם לאַנד דורך די בעסטע גייסטיגע כּוחות אויף פערשידענע וויסענשאַפטליכע טעמען פון יהדות. גלייכצייטיג ווערט געפּלאַנט איינצואָרדענען שעורים אין תלמוד, רעליגיעזע פילאָזאָפיע, חסידות, יודישע עטיק א. אַז. וו.

שוין זייט יאָהרען ווי חמשה־עשר בשבט ווערט דאַ געפייערט אַלס חג־הנטיעות. אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן „ראש־השנה לאילנות“ פלאַנצט מען דערמאָלט כּמעט אין יעדע שטאָט און דאָרף בּייע בוימער אין די גאַסען און אין די נייע קוואַרטאַלען. די פלאַנצונג ווערט אַדורכגעפיהרט דורך די שולקינדער, וועלכע מאַשירען צוזאַמען מיט גרויס פּאַראַד צו דעם פּאַר דער פלאַנצונג בעשטימטען אָרט. אין ירושלים און אין תל־אביב בעטייליגען זיך אינ'ם צוג טויזענדער קינדער. נאַטירליך ווירקט דאָס אויך אויף די דערוואַקסענע. וועלכע ווערען מיטגעריסען מיט דער שמחה פון די קינדער און טויזענדער עלטערען, מענער און פרויען, בעטייליגען זיך אינ'ם חג־הנטיעות. אָבער היי־יאָהר האָט די מחלקת־החנוך פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע פעראָרדענט נישט צו פלאַנצען קיין בוימער, צוליב שמיטה. די דאָזיגע פעראָרדנונג איז אַרויסגעגעבען געוואָרען לויט'ן אויפטראַג פון דער הרבנות הראשית. כאָטש הרב קוק איז, ווי בעוואוסט, זיך סומך אויפ'ן היתר פון הגאון ר' יצחק אלחנן ז"ל און אַנדערע רבנים צו בעאַרבייטען די פעלדער און גערטנער אין שמיטה, בּיי געוויסע בעדינגונגען. אָבער דאָס באַר, וואָס אנבעלאַנגט די עקזיסטירענדע פלאַנצונגען אָדער פעלדער פון קאָלאָניסטען וועמענס עקזיסטענץ איז אָפּהענגיג דערפון, דאַקעגען איז ער נישט מתּיר קיין נייע פערפלאַנצונגען און איבערהויפּט, ווען זיי ווערען געטון בפרהסיא. דאָס האָט אָבער גאָרנישט משפיע געווען צו פערקלענערען די שמחה פונ'ם חג־הנטיעות. דער צוג פון די קינדער איז פאָרגעקומען, ווי יעדעס יאָהר, מיט דער בעטייליגונג פון פיל דערוואַקסענע און ער האָט געדינט אַלס דעמאָנסטראַציע פאַר דער מצווה השמיטה, וועלכע אונזערע עלטערען פלעגען אָפּהיטען בשלמות. ווען מיר זענען נאָך געזעסען אַלס אַ פריי פאָלק אין אונזער לאַנד.

די לעצטע טעג איז געלעגט געוואָרען אין דער נייער שכונה „קרית משה“ אין ירושלים אַ גרונדשטיין פאַר דעם בית־הכּנסת. די אויבענדערמאָהנטע שכונה איז געבויט געוואָרען אין די לעצטע יאָהרען דורך הלוואות פונ'ם מאָנטעפיאָרע־פאָנד, וואָס איז געווידמעט פאַר'ן הייזער־בוי אין ירושלים. דורך די הלוואות זענען שוין אויפגעבויט געוואָרען אין ירושלים פיל יודישע קוואַרטאַלען, ווי : ימין־משה, מזכרת־משה, אהל־משה, זכרון משה און אַנדערע, אין וועלכע ס'זענען אויסגעבויט געוואָרען הונדערטער הייזער. אויף פאַר'ן בוי פון דער שוהל האָט דער פאָנד אויסגעבאָרגט 900 פונט, און דאָס איבעריגע איז געזאַמעלט געוואָרען צווישען די איינוואוינער פון דער שכונה.

אין דער חגיגה האָבען זיך בעטייליגט דער הרב הראשי קוק און פיל אַנדערע אָנגעזעהענע עסקנים.

א"ש ירושלים

די קאַטאַסטראָפאַלע לאַגע אין דער אייזען־בראַנזשע

ווי בעקאַנט איז דער הויפּט ־ אָפּנעהמער פון דער אייזען־בראַנזשע די לאַנדווירטשאַפט און כל זמן די פרייזען פו! [די] לאַנד־ווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען זענען געווען האַלבוועגס ערטרעגליך, האָט דער פּויער נאָך עפּעס געקענט קויפען, צום ביישפּיל בעת אַ קערץ קאַרטאָפעל האָט געקאָסט 6 זל. אין דאָרף האָט דער פּויער בעקומען 4 ווידלעס, וועלכע קאָסטען צו 1.50 זל. אין לאַחדים און היינט בעקומט ער פאַר אַ קערץ קאַרטאָפעל אין דאָרף קוים איין ווידלע, דאָס זעלבע פערהעלטעניש אין בלעך, וואָס איז היינט געוואָרען כּמעט אויסשליסליך אַ דאָרפס־אַרטיקעל, ווייל די שטעטישע בוי־טעטיגקייט פעהלט צוליב דעם מאַנגעל אין לאַנג־טערמיניגע קרעדיטען, כמעט אין גאַנצען בלעך, אַלזאַ, וואָס פאָדערט שוין גרעסערע בעטראַגען האָט דער פּויער געקויפט פון דעם פּדיון פון בהמות און חזירים, פאַר אַ מיטעלען חזיר האָט דער פּויער צוריק מיט 2 יאָהר געהאַט ווענינסטענס 150 קלג. בלעך, היינט קאָן ער פאַר דעם זעלבען חזיר אָדער בהמה נישט מעהר בעקומען ווי 35 קילאָ פערצינקטע בלעך און דעסטגלייכען איז מיט אַלע אַנדערע אַרטיקלען, פון וועלכע דער הויפּט־קאָנסומענט איז געווען דער פּויער, דאָס איז בכלל די סיבה פון דעם נישטיגען פערברויך אין דער בראַנזשע.

צו דער אַלגעמיינער שלעכטער לאַגע קומט נאָך צו די ספּעציעלע שרעקליכע בעדינגונגען פאַר ד' ימיטעלע און קלענערע הורט־אייזען־סוחרים, וועלכע רואינירען אין גאַנצען דעם קלענערען סוחר, ווייל אויסער דעם אייזען־סינדיקאַט, וועלכער האַנדעלט און קרעדיטירט נאָר די סוחרים פון ערשטער קאַטעגאָריע האָבען נאָר די סוחרים פון דער ערשטער קאַטעגאָריע געמאַכט אַ פערבאַנד און האָבען בעשלאָסען מיט איינפערשטענדניש פון דעם אייזען־סינדיקאַט, אַז די קלענערע סוחרים טאָרען דירעקט פון די פאַבריקען נישט געליפערט ווערען.

אַזוי, למשל, בעקומט אַ סוחר פון דער ערשטער קאַטעגאָריע 4 פּראָצ. ראַבאַט און אַ חוץ דעם נאָך אַ יעהרליכע פּרעמיע פון 2 אָדער 3 פּראָצ. פון דעם קוואַנטום אַ. חוץ דעם בעקומען די ערשטע קאַטעגאָריע סוחרים נאָך 14 טאָג 2 פּראָצענט־קאָסט דיסקאָנטאָ, ווערענד דער מיטעל־סוחר, וואָס מוז געבען וועקסלען אויף ווענינסטענס 4 חדשים צאָהלט נאָך צו 4 פּראָצ. צום פאַקטורען־בעטראַג.

עס קומט אַלזאָ אויס, אַז 100 קל. אייזען, וואָס קאָסט אין פאַבריק 35 זל. קאָסטען די גרויסע סוחרים נאָך אָפּצוג פון די אַלע ראַבאַטען בלויז 31.50 און דעם קלענערען הורט־סוחר קאָסטען די זעלבע הונדערט קלג. מיט צו רעכענען פון די אויבענדערמאָהנטע 4 פּראָצ. 36.4, ווייל דער גרויסער סוחר, וואָס בעהמט ביים קלענערען סוחר די וועקסלען און האָט דעם גרויסען באַנק־קרעדיט דערלעגט צו די 4 פּראָצ. פאַר די 4 חדשים גאָר נישט, ווייל די באַנק רעכענט איהם נאָר 12 פּראָצ. אַ יאָהר, דאָס נאָך וועניג קומט צו נאָך אַ זאַך, וואָס קומט נאָך דערצו די „ספּעציעלע גזירות“, וואָס עס בעשליסען די פערבאַנדען פון די גרויסע סוחרים.

אַזוי למשל, האָט דער לעמבערגער פערבאַנד בעשלאָסען, אַז אַ סוחר, וואָס קויפט ביי זיי אַ וואַגאָן אייזען דאַרף נאָך צאָהלען אַ חוץ די אַלע רווחים, וואָס זיי האָבען נאָך 150 זל. אַזוי, אַז הונדערט קילאָ אייזען, וואָס קאָסטען אָפּ פאַבריק 36.40. מיט די 150 זל. 37.90 איז אַלזאָ אַ חילוק מיט גאַנצע 15 פּראָצ. איז דאָס נאָך וועניג צאָהלען די ערשטע קאַטעגאָריע סוחרים „אָבראָטאָווי“ בלויז פון קאָמיס 5 פּראָצ. פון די ערשטע 4 פּראָצ. ראַבאַט, ד. ה. בלויז 7 גראָשען פון 100 קילאָ, און דער קלענערער סוחר מוז צאָהלען „אָבראָטאָווי“. צוויי אַ האַלבּס פּראָצענט פון די גאַנצע פערקויפס סומע, וואָס מאַכט אויס צירקא 90 גראָשען פון 100 קילג., אַז מען בעהמט דאָס אַלעס אין בעטראַכט, ווי אויך דעם אומשטאַנד, אַז די ערשטע קאַטעגאָריע סוחרים האַנדלען מיט אַלע לאַחדים סוחרים און פערקויפען זיי בסוד מיט אַ פּאָר פּראָצענט ביליגער, בלייבט דעם קלענערען הורט־סוחר נאָר די מינדערע קונים, ביי וועלכען דאָס קרעדיט־ריזיקאָ איז בעדייטענד גרעסער, און אַז זיי זענען נאָך אָנגעוויזען אויף דעם פּריוואַט־דיסקאָנטער, כּדי צו בעקומען מזומן געלד אויף פּראַכט, געשעפטס־הוצאות, שטייערען וכדומה, שטעלט זיך אַרויס ממש אַ היזק פון צירקא 20 פּראָצ. פאַר זיי, און דאָס איז די סיבה, פאַר וואָס אַלע קלענערע און מיטעלע סוחרים פון דער אייזען־בראַנזשע זענען אין דער לעצטער צייט ממש צוזאַמענגעבראָכען, עס וואָלט געווען אַ יושר, אַז די רעגירונג זאָל דעם גאַנצען סיסטעם פון דעם אייזען־סינדיקאַט מיט די נעבען פערבאַנדען קאָנטראָלירען און טראַכטען, אַז דער מיטעל און דער קלענערער הורט־סוחר, וועלכער צאָהלט ווי דערמאָהנט 12 מאָל אַזוי פיל אומזאַץ־שטייער ווי דער גרויסער, זאָל אויך קאָנען עקזיסטירען און נישט בעדאַרפען אין גאַנצען אונטערגעהן

יודיש פאָלקס־טעאַטער, זגערזשער 17 טעל. 193-03
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.
מיט'ן אנטייל פון דער ניי־אנגאַזשירטער סובּרעטין רעגינא בוימאַן, בעוואוסטער אַרטיסט מ. דראַגאַוו, בעקאַנטער אַרטיסט ה. באַלבירסקי, י. טופּמאַן.
ג־ויסער ערפאָלג! הונדערטער מענשען אוועק אָהן בילעטען!
דער גרויסער שלאַגער, וואָס ווערט געשפּילט אין וואַרשע אָהן איבעררייס מיט'ן גרעסטען ערפאָלג!
היינט, מאָנטאַג, דעם 23-טען פעברואַר, 9 אַ זייגער אָוונט
אויפ'ן וועג הייז בוענאָס־איירעס
(אונטער'ן רויטען לאָמטען) אין 3 אַקטען מיט געזאַנג פון רייזעלמאַן
בילדער: 1) דאָס לעבען פון דער אונטערוועלט; 2) אין פלאַמען פון זינד; 3) אויפ'ן וועג קיין בוענאָס־איירעס; 4) צווישען טויט און לעבען; 5) אַנ'אייגענע מאַמע; 6) נקמה.
אין 1 אַקט בעווייזט זיך אַ שיף פון רוסלאַנד קיין בוענאָס־איירעס.— פּרייזען פון 80 גר. ביז 2 50 זל.
ס'נעהמט אנטייל פרויען: בעזמאַן, בוימאַן, טופּמאַן, פּאָדערמאַן, ראָזענצווייג. מענער: באַלבירסקי, גוטמאַן, גאָלדבערג, דראַגאָוו, טופּמאַן, נייהויז, פּאָלאַנסקי, פּאָסטעל.
טעכנ. לייטער: כ. נוסמאַן. סופלער: וו. נייהויז. אַדמיניסטראַטאָר: נ. גאָלדשטיין.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פּיקס טעאַטער. — דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אויף זינדיגע וועגען

סענסאַציאָנעל־ראָמאַנטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(27

קאַפּיטעל 15

ראַמאַ און מאַניע

ראַמאַ איז אַרויפגעגאַנגען צו יאַקוב'ן אין צימער, דאָס ערשטע מאָל זייט יאַקוב געפינט זיך ביי זיי אין הויז, האָט ראַמאַ בעשלאָסען אַרויפצוגעהן צו איהם. דאָס ערשטע מאָל זייט יאַקוב איז ביי זיי אין הויז איז ער ביי ראַמאַן אין די אויגען אויסגעוואַקסען אין אַזאַ פּערזענליכקייט וואָס פון זיין יעדער טאַט איז אָפּהענגיג דאָס לעבען און עקזיסטענץ פון מענשען. ראַמאַ האָט געהאַט דעם איינדרוק, אַז זי האָט פערלוירען די פעהיגקייט זעלבסטשטענדיג צו טראַכטען אַז איהר ווייטערדיגער גורל ליגט אין גאַנצען אין די הענד פון יאַקוב'ן, צו וועלכען זי האָט צוטרוי, דעריבער איז ראַמאַ היינט גלייך נאָך דער שלאָפלאָזער נאַכט וואָס זי האָט פערבראַכט, אין האַלבען בעגליזש אַרויף צו יאַקוב'ן אין צימער. די שטימונג האָט זיך ביי איהר פערבעסערט, זי האָט געוואוסט, אַז ביי יאַקוב'ן אין צימער'ל, הגם זי ווייסט נישט ווי ער זעהט אויס, איז שטיל, רוהיג און זיכער, אַז דאָרט וועט זי קיינעם נישט בעאונרוהיגען, אַז דאָרט וועט זי האָבען שוץ.

— איך האָב שוין ליב דאָס צימער'ל האָט זי זיך געטראַכט, דאָס אָרט וואו יאַקוב פערברענגט זיין פרייע צייט. דאָ געפינען זיך זיינע ליידען און פריידען, דאָ שפּאַנט ער געוויס הין און צוריק, מיט זיינע שווערע טריט און טראַכט וועגען זיין צוקונפט. צי טראַכט ער דעמאָלט אויך וועגען איהר, וועלכע האָט דאָך איהם, אַזוי שטאַרק ליב, נאָכמעהר איצט ווען ד' יאַייבציגע האָפנונג וואָס איז פערבליבען איז נאָר אויף איהם, דאָ פערברענגט ער זיינע נעכט, דאָ חלומט ער דאָך דעמאָלט וועגען ליבע, יאַקוב איז דאָך שוין אַ רייפער, שטאַרקער מאַנספערשוין, וועגען וועמען טראַכט ער דעמאָלט? מער שטילט זיין בעקשאַפט נאָך ליבע [illegible]

פרידיגונג... ווער רייסט אַרויס ראַמאַ'ן ביי יאַקוב'ן אין האַרץ.

פלוצלונג האָט זיך ראַמאַ אָפּגעשטעלט. זי האָט זיך אָנגעהויבען וואַקלען אויף די פיס, און זיך געמוזט אָנכאַפּען ביים אָנלעהן פון די טרעפּען.

— וואוהין געה איך ? צי בין איך שוין איבּגאַנצען אַראָפּ פון זינען ? צי קען איך מיך שוין איבגאַנצען נישט בעהערשען ?

ראַמאַ האָט זיך ערשט איצט דערמאָהנט אַז יאַקוב וואוינט נישט אַליין, אַז ביי איהם אין צימער, איז פערהאַן נאָך אימיצער, וועמען ער אַליין האָט דאָ אַהער געבּרענגט. דאָס יונגע מיידעל וועגען וועלכע אַלע זאָגען אַז דאָס איז אַ גאַסען־מיידעל.

ראַמאַ האָט אָנגעהויבען צוריק אַראָפּגעהען פון די טרעפּען, זי האָט זיך פערטוליעט אין איהר לייכטען אויבערמאַנטעל, כּדי קיינער זאָל נישט בעמערקען, אַז אין אַזאַ האַלבען בעגליזש האָט זי געוואָלט אַרויפגעהן צו יאַקוב'ן, אָפּגעהענדיג אַ פּאָר עטליכע טריט האָט זי זיך ווידער אָפּגעשטעלט און אַליין צו זיך געזאָגט :

— וואָס איז דאָ געשעהן ?

נו, אַז ביי יאַקוב'ן אין צימער קען מען נישט אַהין אַריינגעהען ? צי מוז איך באמת זיך שטענדיג אָפּזאָגען פון מיין פערזענליך גליק, פון מיין פערזענליכער טובה. צי טאָר איך מיך נישט שטעלען אין קאַמף פאַר מיר אַליין, פאַר מיין צוקונפט, פאַר מיין ביסעלע גליק, פאַר מיין ליבע...

גרויסע טרעהרען האָבען זיך געשטעלט אין ראַמאַ'ס פעך־שוואַרצע אויגען. איהר סענטימענטאַל־ווייבליכער אויסדרוק איז געוואָרען נאָך מעהר בולטער. עטליכע סעקונדען האָט געדויערט איהר וואַקלעניש ביז זי האָט זיך דעצידירט און האָט אָנגעקלאַפּט אין יאַקובס צימער.

— ווער איז דאָרט, האָט זיך דערהערט פון אינעווייניג אַ קלינגענדע פרויען־שטימע.

— עפענט דאָס בין איך. ראַמאַ גוטמאַן.

— די טיר איז אָפען, האָט געענטפערט מאַניע.

ראַמאַ איז אַריינגעגאַנגען. מאַניע איז נאָך געלעגען אין בעט, זי האָט זיך צוגעדעקט מיט דער קאָלדרע ביז אין האַלז, אַזוי אַז מ'האָט אַרויסגעזעהען נאָר איהר קליינעם רונדיגען שעהנעם קאָפּ. מיט ברייט געעפענטע אויגען האָט זי געקוקט אויף ראַמאַ'ן, וועלכע איז אַביסעל זשענירט געשטאַנען ביי דער טיר. אין צימער איז יאַקוב נישט געווען.

— ענטשולדיגט, האָט אָנגעהויבען ראַמאַ, איך האָב געדאַרפט יאַקוב'ן, אַז ער זאָל מיר עפּעס ערלעדיגען.

— יאַקוב איז נאָר אַרויס אויף עטליכע מינוט ער קומט גלייך אַריין.

— איהר וואוינט דאָ? און יאַקוב וואוינט מיט אייך? איהר זענט עפּעס אַ קרובה זיינס?

— ענטשולדיגט פריילין, זייט אַזוי גוט און שטעלט מיר נישט קיין פראַגען, פרעגט וועגען דעם יאַקוב'ן אַליין, ער וועט אייך אַלץ גענוי ערקלעהרען.

ביי ראַמאַן איז מיטאַמאָל אָפּגענומען געוואָרען דאָס לשון. זי האָט זיך געהאַט געגרייט צו דערוויסען אַלץ, וועגען די בעציהונגען פון יאַקוב'ען מיט'ן מיידעל, איהר ענטפער אָבער האָט אָפּגעשניטען דעם וועג אויף ווייטערדיגע פראַגען.

דערוויל האָט זיך ראַמאַ אַרומגעקוקט איבער'ן צימער. ציכטיג, ריין און העל איז דאַ אַלץ געווען, אַלץ אַזוי איינפאַך, אָבער אַזוי אָנגענעהם, א בעט מיט בלענדענד ווייס בעטגעוועט, אַ טיש מיט פיר שטוהלען, אַ קליינע שטרויערנע עטאַזשערקע מיט ביכער, אַ שאַנק און וואַש־טיש, איז געווען די גאַנצע מעבלירונג פון צימער, אַלץ איז דאַ געווען אַזוי ליכטיג־זוניג, ווי יאַקוב אַליין. אַלץ אַזוי פרעהליך ווי יאַקובס געמיט. אַלץ אַזוי אָפען, ווי יאַקובס כאַראַקטער.

— א, ווי וואָלט איך מיין גאַנץ לוקסוס, מיין גאַנץ פערמעגען אַוועקגעגעבען פאַר דעם איינציגען צימער'ל וואו ס'וואוינט ער. ווי וואָלט איך אַוועקגעגעבען מיינע זיידענע קישענס, מיין ווייך געלעגער, פאַר דעם הילצערנעם בעט און איינציגען קישען, אויף וועלכען ס'רוהט יאַקובס קאָפּ.

— אָבער... ראַמאַ האָט זיך ווידעראַמאָל אַרומגעקוקט איבער'ן צימער, וואו ס'שלאָפט יאַקוב... קיין שום אַנדער געלעגער איז דאָך נישט פערהאַן...

ראַמאַ האָט אַליין נישט געוואוסט וואָס פאַר אַ געפיהל דאָס איז, אָבער זי האָט זיך דערפיהלט ווי ס'וואָלט איהר עמיצער אַ גרויסע עוולה געטון, ווי ס'וואָלט איהר עמיצער צוגענומען די טייערסטע זאַך אויף דער וועלט. אין אמת'ען האָט דאָך איהר קיינער גאָרנישט געטון. אָבער פאַרוואָס האָט זי דער פיהלט, אַז דאָ אין בעט ליגט איצט איהר שונא, אַז דאָ איז גאָר איהר, ראַמאַס אָרט, אַז זי איז בערויבט געוואָרען דורך דער, וואָס ליגט דאַ אין בעט, צי הייסט דאָס אייפערזוכט?...

מאַניע האָט איבערגעשלאָגען איהרע געדאַנקען

— איהר זוכט עפּעס, פריילין גוטמאַן ?

— ניין איך זוך גאָרנישט, אָפשר וועט איהר מיר זאָגען ווי איהר הייסט .

— איך הייס מאַניע.

— און אייער פאַמיליען־נאָמען ?

— דאָס איז פאַר מיר אַ שווערער ענין, — האָט זיך מאַניע אָנגערופען שוין גאַנץ פאַמיליער, איך קען נישט מיין פאַמיליען־נאָמען, ווייל מיר האָט קיינער נישט געזאָגט וועגען דעם.

— וואָס הייסט, איהר האָט דאָך געהאַט עלטערען, שוועסטער, ברידער קרובים...

— ניין, פריילין גוטמאַן, קיינמאָל נישט, נישט קיין טאַטע, נישט קיין מאַמע, נישט קיין ברודער, נישט קיין שוועסטער, און נישט קיין קרוב. איך בין אויפגעוואַקסען אין גאַס. מאַניע האָט שוין איבגאַנצען פערגעסען, אַז זי האָט ראַמאַ'ן מיט די אַלע פראַגען אָפּגעשיקט צו יאַקובען און לויט איהר געוואוינהייט צו ווערען באַהענט באַלד מיט יעדען איינציגען, האָט זי אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די קאָלדרע און אָנגעהויבען פרעהליך צו שמועסען מיט ראַמאַ'ן, מאַניע איז געווען אין איין העמד, איז געזעסען אויפ'ן בעט און געוואָלט דערצעהלען ראַמאַ'ן וועגען איהר פערגאַנגענהייט.

ראַמאַ האָט דערזעהען מאַניעס ווייסען קערפּער, איהרע לאַנגע הערליכע הענד, איהר גרויסען דעקאָלט און דאָס געפיהל וואָס האָט זי בעהערשט מיט עטליכע מינוט פריהער און וואָס זי האָט אָנגערופען אייפערזוכט האָט זי נאָך מעהר גענומען טאַטשען. זי האָט אין די געדאַנקען געזעהען ווי יאַקוב געפינט זיך באַהענט ביי מאַניען, ווי ער האַלזט זי, ווי ער קושט זי, ווי ער בעהמט אַרום דאָס דאָזיגע מיידעל, ווי זי געהערט צו איהם. ראַמאַ איז געוואָרען אומרוהיג. זי האָט זיך נישט געקאָנט בעהערשען. זי האָט זיך געפונען אין אַזאַ לאַגע, אַז זי האָט געוואָלט אַרויסלויפען פון שטוב. אין דעם אויגענבליק האָט זיך יאַקוב בעוויזען אין דער טיר.

(המשך קומט).

היינט גרויסע פרעמיערע! היינט גרויסע פרעמיערע!

ווען מיידלעך געהן שלאפען

פרעכטיגער רעווי-שלאגער-פראגראם אין 2 טיילען (14 בילדער) מיט׳ן אנטייל פון IRENA RÓZINSKA

קינסטלערישע לייטונג: K. Brzeski רעזשי: M. Dąbrowski קאפעלמייסטער: St. Sternblic דעקאראציעס: St. Frasiak

טעגליך 2 פארשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אווענד. שבת, זונטאג און יום-טוב 5.30, 7.30 און 9.30 אין אווענד.

צו דער בעקוועמליכקייט פון ג׳ פובליקום וועט דער פארפערקויף פון בילעטען פארקומען אין „Reklama Polska“ פיעטריקאווער 101

רעווי-טעאטער

„Dobry Wieczór“

אין אייגענעם נייעם לאקאל אויף

קאפערניקא 16, טעלעפאן 184-66

צופאהר מיט די טראמווייען: 5, 6, 7, 9, 16.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט ארויס אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר׳ן מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר-דאקטאר בראכורעטעניג בעוואוינען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס דיאגנאזען מיט הייל-גארטלען און אפאראטן פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פיס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גוטע פיס און הענד, גוטע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פרוינדליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בעראנטש, פראפ. ד״ר י. מא-רישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. י. רא-פאפארט. ספעצ. פאר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 177-22 פראנט פארט פאר זיין געטריישאפטען פערלעגען מיר א גוטע-נעם הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט ווי, אז כ׳קען איהם יעדען אנציינגען הייס עמפפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

פעראיין „מלביש ערומים“

15 סענאטארסקא 15

די פערוואלטונג פון „מלביש ערומים“ מאכט בעקאנט, אז דער פעראיין ערטיילט

בחנמ׳דיגע מעדיצינישע הילף

פאר אונבעמיטעלטע און ארימע.

דער סעקרעטאריאט פון „מלביש ערומים“ גיט ארויס צעטלען צום דאקטאר פון 10 ביז 12 און פון 4 ביז 7. די פערוואלטונג.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר קומען און ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיציגע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען א-לערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווע-רען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

יעדער איינציגער

האט זיך אי-בערציינגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

האט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאנא 36, טעל. 90-216

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אינאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 9 — 2 נארם. און פון 5 — 9 אווענד

פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

קינא-טעאטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!

1) „די מזרח-בלום“

רעאליזירט דורכ׳ן שעפער פון „דער גבור איז קייטעו“.
אין די הויפטראלען:
JAQUE CATELAINE i CLADIA VICTRIX

2) אין די נעגער פון אזיאטען

גרויסער סענסאצ. פילם. פאסירונג בעת דער כינעזישער רעוואלוציע.

אין די הויפט-ראלען: **William Haines, Anita Page**

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ סטעפאנסקי

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

הויז-בעזיצער, מיטג., פון לאדזער קרעדיט-פאריין!

מיטוואך, דעם 25-טען פעברואר 1931, פינקטליך 4 א זייגער נאכמ קומט פאר אין לאדזער קרעדיט-פעראיין, פאמארסקא 21

די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג.

מיר האלטען פאר אונזער חוב אויפמערקזאם צו מאכען, אז די אנוועזענהייט אויף דער גענעראל-פערזאמלונג איז אונגעהויער וויכטיג פאר יעדען מיטגליד און פאר דער עקזיסטענץ פון קרעדיט-פעראיין.

אויף דער דאזיגער גענעראל-פערזאמלונג וועלען דעצידירט ווערען ענינים, וואס ווענען פאר אייך פון דער גרעסטער וויכטיגקייט.

צוו. אנד. ווער פעסטגעשטעלט ווערען דורך דער גענעראל-פערזאמלונג די הויך פון אדמיניסטראציע-קאסטען און צינזען פאר פערלעגענע חובות. די גענעראל-פערזאמלונג וועט אויך מוזען ארויסטראגען איהר שטרענגסטע פראטעסט געגען לאדזער שטאט-ראט און מאגיסטראט, וועלכע האבען בעשטימט די הויך פון קאמונאלען צוגאב-שטייער פון הייזער אויף 125 פראצ, בעת אין ווארשא בעטרעפט דער קאמונאלער צוגאב-שטייער נאר 50 פראצ

אזא פראטעסט פון דער גענעראל-פערזאמלונג פון קרעדיט-פעראיין וועט זיכער האבען די געהעריגע ווירקונג אין ענטשפרעכענדען מיניסטעריום, א דאנק וואס דאס מיניסטעריום קען פעראדנען צו פערקלענערען דעם צוגאב-שטייער.

א חוץ דעם וועט די גענעראל-פערזאמלונג וועהלען נייע מיטגלידער אין דער דירעקציע, ווי אין אויפזיכטס-ראט אויפ׳ן ארט פון די, וועמענס קאדענץ עס האט זיך היי-יאהר געענדיגט.

צווישען די דאזיגע בעפוגען זיך פערטרעטער פון אונזער הויז-בעזיצער-פעראיין, יידען און נישט-יודען. אונזערע קאנדידאטען קענען נאר דאמאלס זיין געזיכערט, אויב עס וועט נישט פעהלען קיין איין יידישע שטימע פון אונזער קרייז. עס ליגט אין א יעדענס אייגענעם אינטערעס זיך צו בעזארגען בעצייטענס מיט שטים-רעכט.

כדי צו האבען שטים-רעכט דארף מען ארויסנעהמען אין קרעדיט-פעראיין אנ-אנטרים-בילעט. די אנטרים-בילעטען וועט מען ארויסגעבען נאר ביז דעם 24-טען פעברואר, 2 א זייגער נאכמיטאג.

קיינער בעדארף נישט פארלאזען אויף דער לעצטער מינוט, און מוז פאר זיך און זיינע שותפים וואס פריהער בעזארגען מיט איינטריטס-בילעטען.

אויב איטציגער פאהרט אוועק, אדער קען צוליב געוויסע סיבות נישט זיין אנוועזענד אויף דער גענעראל-פערזאמלונג, דאן גיט איבער א פולמאכט א צווייטען הויז-בעזיצער. פולמאכטען גיט ארויס אומזיסט אונזער פעראיין (פיעטריקאווער 46).

געדענקט, אז אין אייער אייגענעם אינטערעס ליגט, צו זיין אנוועזענד אויף דער גענעראל-פערזאמלונג.

יעדער מוז קומען שיצען די אינטערעסען פון לאדזער קרעדיט-פעראיין.

קאמיסיע פאר אלע אנגעלעגענהייטען פון „קרעדיט-פעראיין“

ביים צענטר. הויז-בעזיצער-פעראיין (פעטריק.46)

1263

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

DR. MED.

Haltrecht

ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., קינדערלאזיגקייט.

נעמט אן פון 12—3 נ״מ און פון 8 ביז 9 אווענד. זונטאג פון 9 ביז 1 בטאג.

פיעטריקאווער 10

פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזען.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון $7^1/_2$—9 אווענד.

איינגעל

פון ארענטליכע עלטערן, ווערט צוזוכט, באלד גע-צאהלט. צו ערפאהרען ביי ח. וועב, נאווא-מיעסקא 26. 1377

איינגעל

ווערט געזוכט מיט פולער בעקעסטיגונג און מיט א קליינעם געהאלט. צו ווענ-דען זיך צום צייטונגס-פערקויפער פון גייערס ראיאן, רוג רזשגאווסקא און רוג שצראדזקא.

הערן און דאמען-שניידער אין דער דעקאטעזיר-פאבריק פאמארסקא 5 (שרעדניא) ווערט אנגענומען צו דעקא-טעזירען נאר פאר 20 גראשען ביז 3 מעטער, ווי אויך צו פליסירען פראנצויסקע נאר 1.50 זל. און פאר ווארשאווער 1 זל. צוליב בעקוועמ-ליכקייט ווערט אויך אנגע-נומען אין דער פיליע ציגעל-גאס 36, אין גאלאנטעריע-געשעפט. 1354

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 12—1 און פון 7— 4 אווענד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Doktór KLINGER

ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע, הויט- און האר-קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ״מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62“

Lekarz-dentysta

Stanisław Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 33-108

נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד.

ווענעריש כירורגישע קליניק

„SANATO“

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזע פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהייטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראוש עמפפאנגס-שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

כירורגישע אפטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאנטאר עמפפאנגס-שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski

פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה. 9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

לעטשניצע

צאהן-ערצטליכער גאבינעט און רענטגען-אינסטיטוט

דיאגנאסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)

זגערזשער 17 טעל. 33-116

וועגעראלאגישער גאבינעט

טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

Dr. med. **J. Lubicz**

כירורג-ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 183-17

צוריקגעקעהרט.

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגענע פראצאוניע פון וועמליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: ווקלארקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פערענטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט — 24 גר. אין דער דריט 8 שפאלטען
אין טעקסט — 40 . . . . . 60 4
נאכ׳ן טעקסט — 12 . . . . . 18 8
פאר א מילימעטער-שורה; ליסטע דער שטאט 50 פראצ. טייערע. אויסל. 100 פראצ. טייערע. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21